

Humus¹⁰⁷

Afdelingsblad IVN Maastricht

najaar 2020

Beleef de natuur

ivn natuur
educatie
Maastricht

Bestuur

Voorzitter

Anneke van Montfort 06-11095935 an.van.montfort@hotmail.com

Vice-voorzitter

Irma Kokx 043-3258339* ipa.kokx@gmail.com * na 18.00 uur

Secretaris/ledenadministratie en vertrouwenspersoon v.d. afdeling

Carlo Poolen 043-3626261 ivn.maastricht@home.nl

Penningmeester

Anneke van Montfort

Leden

Gid van Schijndel 06-21253047 gid.van.schijndel@home.nl

Chris van den Ende 043-3638055 chris.vandenende53@gmail.com

Coördinatoren werkgroepen

Werkgroep Publieksactiviteiten

Irma Kokx 043-3258339* ipa.kokx@gmail.com * na 18.00 uur

Werkgroep Jeugd - 'de Jekerdal-scharrelkids'

Vacature (voor inlichtingen: Carlo Poolen)

Werkgroep Flora (WGF)

Vacature (voor inlichtingen: Irma Kokx)

Werkgroep Natuurbeheer (WGNB)

Stephan Prinsen 06-42241763 stephanprinsen@gmail.com

Dirk v/d Weijer 043-3617900 bonlogis@hotmail.com

Werkgroep Vogels (WGV)

Janneke Ackermans 06-34832847 wgv.maastricht@gmail.com

Christine Woestenburg 06-11168852

Nico Wetzels 043-3479211

Werkgroep Wandelen met busvervoer

Herman Heemskerk 043-3613565 herman.heemskerk@home.nl

Werkgroep PR

Chrit Merckelbagh 043-3612892 chritm@gmail.com

Projectgroep Tiny Forest + Jubileum

Tineke de Jong 043-3521109 tineke.de.jong@kpnplanet.nl

Secretariaat

Carlo Poolen 043-3626261

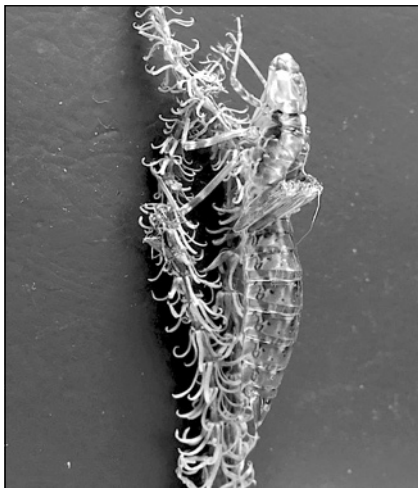
postadres: IVN Maastricht, Trichtervogdenstraat 70, 6223 CT Maastricht

Humus¹⁰⁷

Afdelingsblad IVN Maastricht

Najaar 2020

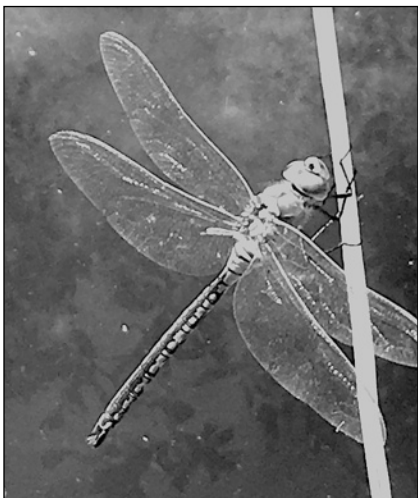
Voorop staat . . .

...dat het Coronavirus ons leven behoorlijk lam kan leggen en dat in de natuur om ons heen ogenschijnlijk alles gewoon door gaat, alsof er niets aan de hand is, zoals...

... de geboorte van de Grote keizerlibel

Begin juni raakte ik telefonisch in gesprek met Annemieke Geheniauw, een van de donateurs van onze vereniging. Alles wat in haar tuin gebeurt wordt door haar gadegeslagen en nauwgezet gevolgd. In die tuin is een bescheiden vijvertje maar voor haar neus voltrok zich vlak vóór ons telefoongesprek een fantastisch natuurlijk gebeuren: een libellenlarve kruipt uit het water en even later trekt meneer (of mevrouw?) het jasje uit. Na afloop van ons gesprek ontving ik van Annemieke deze foto's: het kleine wonder van de Grote keizerlibel

Heb jij ook een mooie foto van de natuur gemaakt en wil je die met andere lezers van de Humus delen? Stuur de foto dan naar ons redactieadres en in de eerstvolgende Humus zullen we de foto dan een prominent plekje geven. Anoniem of met je naam, wat je wilt.

Redactieadres:

chris.vandenende53@gmail.com

[Chris van den Ende]

De 'Humus' in een nieuw jasje

Het zal u niet ontgaan zijn, maar de Humus ziet er 'weer' anders uit. We waren al 'n tijdje bezig met veranderen. Zo hebben we de activiteitenkalender al gesplitst in Afdelingsactiviteiten en Publieksactiviteiten. Het tekst-lettertype en de regelafstand zijn aangepast. Maar we vonden het belangrijk dat we qua 'look and feel' meer moesten aansluiten bij de huisstijl van IVN-landelijk.

Hoe meer we ons als IVN zo uniform mogelijk presenteren, hoe beter we opvallen en hoe hoger onze naamsbekendheid wordt. Daar willen wij als redactie graag aan bijdragen.

Daarom de frisse groene band op de omslag met de slogan 'Beleef de natuur'. Die groene band heeft u waarschijnlijk ook al gezien bij de flyers die we u per e-mail sturen. En er is een nieuwe folder in voorbereiding voor ons jubileumjaar, ook met die frisse, groene band. Zo proberen we steeds meer eenheid te brengen in onze publicaties.

Op de binnenpagina's van de Humus gebruiken we voor de koppen de huisstijlletter van IVN en hebben ze wat meer 'body' gekregen. Verder is de lay-out aangepast; aan de bovenzijde van de pagina is meer witruimte waardoor we meer 'lucht' op de pagina krijgen. Ook gaan we de volledige naam van de schrijver onder het artikel vermelden in plaats van de initialen.

En natuurlijk hopen we dat u enthousiast reageert op onze oproep om foto's in te sturen (zie pagina 1). Door uw inbreng wordt de Humus nog leuker, kunnen we er misschien een aparte rubriek van maken en ... kan het zomaar gebeuren dat uw foto de volgende keer op de voorpagina van de Humus staat!

Wij zijn tevreden met deze aanpassingen, we hopen u ook. En wilt u reageren?

Graag zelfs, wij zijn benieuwd naar jullie reacties. Stuur ze naar:

chris.vandenende53@gmail.com.

Veel leesplezier!

De redactie

PS

Omdat er door de Corona-maatregelen in mei geen Humus uitgekomen is, treft u nu een extra 'dikke' Humus aan, ook met al gedateerde onderwerpen, maar die wilden we u niet onthouden. Veel leesplezier.

Bestuursberichten

Afscheid van Theo van Mulken als penningmeester

Het was al een paar jaar aangekondigd dat Theo zou stoppen als penningmeester, maar een opvolger was moeilijk te vinden en nog steeds is die niet echt gevonden. Anneke neemt het als voorzitter voorlopig waar.

Op 11 maart, op de jaarvergadering, konden we nog net vóórdat Corona ons aan huis kluisterde, op een goede manier afscheid nemen van Theo. Maar niet alleen afscheid nemen, hem ook eren met het **erelidmaatschap** van onze vereniging. Hij heeft het dik verdiend.

Een mooie oorkonde en een prachtig fotoboek met persoonlijke herinneringen van een aantal actieve leden, werden hem overhandigd, samen met een mooi dankwoord van Anneke.

In het fotoboek werd ook aandacht gegeven aan het feit dat Theo graag en regelmatig een wijntje burgemeester maakte. “Sssssssst, niet hardop zeggen, dat hoeft niet iederéén te weten”.

Een herinnering van Henny laat zien dat Theo al meer dan 20 jaar actief is geweest. Henny: “Toen je mij zo’n twintig jaar geleden (2002) vroeg of ik nog een leuke vrijwilligersklus voor je wist, konden we beiden niet vermoeden wat je toen over je afriep. Ik zat in het bestuur van het IVN Maastricht en we zaten net in een penningmeester-crisis, dus ik had meteen mijn antwoord klaar. Penningmeester bij onze vereniging, een baan die precies bij je paste. Je hapte meteen toe en zo is het dus gekomen dat je al zo’n 20 jaar aan het IVN zit vastgebakken”. En dat bleek met plezier. Vanaf juli 2002 samen in ons bestuur, maar daarnaast ook samen wandelen, samen een wijntje drinken, maar vooral samen bomen planten. Hoeveel heb je er al niet geplant?

Daarom heeft Theo samen met John Steijns van het CNME, die ook al heel lang bomen plant op de boomfeestdagen, een Fladder- of Steeliep mogen planten op de boomfeestdag van 16 maart in het Viegenpark (zie ook artikel op pagina 29). Helaas toen al zonder de schoolkinderen, maar wél met een paar asielzoekersgezinnen uit de wijk.

En als we elkaar weer zien, een vriendelijke lach en hopelijk ook weer een dikke ‘poen’ mogelijk. Theo, erelid en een levensgenieter pur sang.

[De redactie]

Nieuwe leden

In de afgelopen periode hebben zich de volgende nieuwe leden aangemeld: Nathalie Obrusnik, Maurice Martens, Herman van Wissen, Maikel Groen, Leny Maes, Annette Pieters, Mieke Kessel, Bernadette Vocks-Quaidbach, Alexander Mager, Frank Mommers en Désirée Schuimer. We heten iedereen van harte welkom bij onze vereniging.

Post

In dit overzicht vindt u post die het bestuur van IVN Maastricht in de afgelopen periode heeft ontvangen. U kunt een poststuk opvragen bij de secretaris, Carlo Poolen.

- CNME: Monitorrapport 2018
- Trajectum Notariaat: Gewijzigde statuten IVN Maastricht
- IVN Eijsden: De Wissel
- KNHM-Foundation: Jaarbericht 2019
- Milieufederatie Limburg: Limburgs Milieu
- IVN NL: verslag Landelijke Raad
- IVN NL: conceptverslag Landelijke Raad juni 2020
- IVN Regio: verslag regiovergadering 8 juni

Notulen Algemene ledenvergadering 2020

11 maart 2020, 20.00 uur, Natuurtuinen Jekerdal

Aanwezige bestuursleden :

Anneke van Montfort	voorzitter
Theo van Mulken	penningmeester
Carlo Poolen	secretaris
Chris van den Ende	bestuurslid
Irma Kokx	bestuurslid

Aanwezige leden:

Herman Heemskerk, Tineke de Jong, Susanne Eussen, Henny Kloosterboer, Nico Wezels, Dirk van de Weijer, Chrit Merckelbagh, Riny Merckelbagh, Wil de Jong, Arie Boersma.

Afgemeld:

Gid van Schijndel

Verslag

1 Opening door de voorzitter en vaststelling agenda

De voorzitter opent de vergadering en heet iedereen welkom. De voorzitter stelt voor om Theo van Mulken te benoemen tot erelid van IVN Maastricht. Het voorstel wordt unaniem aangenomen. De voorzitter stelt voor om agendapunt 5 samenstelling bestuur te behandelen vóór agendapunt 4 Financiën.

2 Verslag van de algemene ledenvergadering van 27 februari en 3 april 2019

- De vergadering stelt de verslagen ongewijzigd vast;
- De nieuwe statuten zijn op 13 februari 2020 bij de notaris gepasseerd. De door de ledenvergadering besloten wijzigingen zijn in de statuten verwerkt. De nieuwe statuten staan op de website;
- Twee nieuwe bestuursleden zijn weer uit het bestuur gestapt.

3 Verslag van de secretaris

Het jaarverslag is gepubliceerd in de Humus nr. 106. De secretaris geeft een mondelinge samenvatting. De vergadering stelt het verslag ongewijzigd vast.

4 Samenstelling bestuur

- Anneke van Montfort is aftredend volgens het rooster van aftreden en stelt zich opnieuw herkiesbaar. Zij geeft aan dat dit de laatste bestuursperiode is en eerder opzegt indien er een nieuwe voorzitter wordt gevonden;
- Theo van Mulken treedt terug als penningmeester;
- Irma Kokx is aftredend en stelt zich weer herkiesbaar. Zij geeft aan te stoppen na het jubileumjaar 2021.
- Gid van Schijndel is aftredend en stelt zich weer herkiesbaar.

De vergadering benoemt Anneke van Montfort, Irma Kokx en Gid van Schijndel als bestuurslid van IVN Maastricht.

5 Financieel verslag van de penningmeester

5a Financieel verslag 2019

De penningmeester deelt de balans en de verlies & winst rekening over 2019 uit.

Opmerkingen:

- De inventaris wordt dit jaar geheel afgeschreven;
- In 2021 is € 3.000,- beschikbaar voor het jubileum;
- We sluiten af met een verlies van € 604,-. Dit is veroorzaakt door eenmalige hoge kosten in verband met de invoering van de automatische contributie en de andere opzet van de jaarlijkse vrijwilligersdag;
- Post 5010 Contributies IVNM op de V&W-rekening moet zijn: donateurs.

De vergadering gaat akkoord met het financieel verslag over 2019.

5b Verslag van de kascommissie

De kascommissie, bestaande uit Susanne Eussen en Dirk van de Weijer heeft de financiële stukken over 2019 gecontroleerd en in orde bevonden. Op voorstel van de kascommissie verleent de vergadering het bestuur decharge over het jaar 2019.

5c Benoeming kascontrolecommissie 2020

Susanne Eussen treedt af als lid van de kascommissie. Chrit Merckelbagh stelt zich beschikbaar als lid van de kascontrolecommissie. De vergadering benoemt Dirk van de Weijer en Chrit Merckelbagh tot kascontrolecommissie 2020.

5d Realisatie 2019 en Begroting 2020

Anneke in haar rol als nieuwe penningmeester deelt de realisatie 2019 en de begroting 2020 uit aan de aanwezigen. Zij wijst er op dat het aantal cursussen dit jaar beperkt is in verband met de Landschapsgidsenopleiding waar enkele leden bij betrokken zijn.

De vergadering stelt de begroting 2020 ongewijzigd vast.

Arie Boersma vraagt of wij merken dat de belangstelling voor het tijdschrift De Natuurgids terugloopt. Wij zien inderdaad dat nieuwe leden nauwelijks een abonnement nemen. Mogelijke oorzaken zijn het landelijk lidmaatschap met aanmelding via internet en de vele websites voor wandelingen.

6 Huishoudelijk reglement

De nieuwe afdelingsstatuten zijn vastgesteld, dat betekent dat er ook een nieuw huishoudelijk reglement nodig is. Het bestuur heeft een concept opgesteld op basis van het landelijk model en het huidige huishoudelijk reglement van de afdeling. Er zijn geen opmerkingen en de vergadering stelt het concept ongewijzigd vast als het nieuwe huishoudelijk reglement.

7 Vooruitblik 2020

Irma Kokx geeft een vooruitblik op de activiteiten in 2020.

- De volgende cursussen staan op de planning: Bomen en vleermuizen.
- Maandelijks houden we een publieksexcursie, in juni is weer de Natuurvierdaagse;
- De landschapsgidsenopleiding met 28 deelnemers waarvan de helft IVN-lid is;
- Lezing over de Flora van Nederland;
- Week van de biologie;
- De boomfeestdag;
- Tiny Forest;
- Nachtvlindertelling;
- Nacht van de Nacht;
- Nacht van de vleermuis;
- Excursies in samenwerking met Buurtnetwerk Campagne;
- Natuurwerkdag.

Henny Kloosterboer oppert het idee om in het jubileumjaar een groencursus stadsnatuur te organiseren. Dit idee wordt verder uitgewerkt door de jubileumcommissie.

8 Rondvraag en sluiting

Er wordt geen gebruik gemaakt van de rondvraag en de voorzitter sluit de vergadering.

17 maart 2020

Carlo Poolen, secretaris

Komende activiteiten

Coronamaatregelen

We gaan de publieksexcursies weer opstarten, maar wel met de richtlijnen zoals die op dat moment gelden, zoals 1,5 m afstand en thuisblijven bij ziekteverschijnselen. Hiervoor is het noodzakelijk dat deelnemers zich vooraf moeten aanmelden en een gezondheidsverklaring invullen. Voor elke activiteit kan men dit online doen waarvoor steeds een link in de flyer en op de website wordt gemaakt met verdere instructie.

Voor verdere informatie kan contact opgenomen worden met Irma Kokx (e-mail: ipa.kokx@gmail.com).

Zondag 13 september – excursie Schone rivieren

De maand september staat in het teken van het ontdekken van Schone rivieren. IVN Maastricht doet hieraan mee met een ontdekexcursie door het nieuw ontwikkelde grensmaasgebied. Carlo Poolen zal ons rondleiden. Start op zondag 13 september om 14.00 uur bij de kerk van Borgharen.

Deelname is gratis, maar online opgave vooraf is noodzakelijk

Zaterdag 24 oktober - Nacht van de Nacht

Op zaterdagavond 24 oktober is het weer tijd om aandacht te besteden aan de lichtvervuiling. De Nacht van de Nacht is een jaarlijks terugkerend evenement in het laatste weekend van oktober, georganiseerd door Natuur- en Milieufederaties. Het gaat erom dat we ontdekken hoe mooi de nacht is als het donker is. Dit jaar is het de 16^e keer dat dit georganiseerd wordt. Wij doen mee met een wandeling vanuit de Natuurtuinen Jekerdal en verzamelen om 19.00 uur. Ook kinderen zijn van harte welkom. Het programma duurt tot ongeveer 21.30 uur.

Deelname is gratis, maar online opgave vooraf is noodzakelijk.

Zondag 1 november - Paddenstoelenexcursie

Ook dit jaar zal Henk Henczyk, paddenstoelenexpert van de Paddenstoelen Studiegroep Limburg ons meenemen op een speurtocht naar paddenstoelen in het gebied De

Dellen bij Meerssen. Dit gebied is zeer rijk aan paddenstoelen. Afhankelijk van de weersomstandigheden zijn oktober en november goede maanden om paddenstoelen te bewonderen. We bezoeken ook een drassige plek dus: hoge wandelschoenen of laarzen komen van pas. Ook als het regent gaat de excursie door: paddenstoelen houden van 'nattigheid' en bij vochtig weer zijn ze op hun mooist. Vertrek om 10.00 uur vanaf uitspanning de Nachtegaal, Gemeentebroek 1 te Meerssen. **Deelname is gratis, maar online opgave vooraf is noodzakelijk. Graag tijdig aanwezig zijn bij het vertrekpunt.**

Geen wandeling met busuervoer

De Werkgroep Wandelen heeft besloten de wandeling op zondag 25 oktober af te gelasten. Na het door de Corona-crisis noodgedwongen afgelasten van de wandeling op 3 mei j.l. (van Spa naar Coö), moeten we helaas ook de wandeling van 25 oktober afgelasten. We vinden het nog steeds niet verantwoord om met 40 mensen in een bus naar België of Duitsland te reizen. We weten niet hoe de situatie in oktober zal zijn en welke maatregelen

er dan in die landen gelden. Ook het toegestane aantal passagiers in de bus blijft onduidelijk en we moeten een volle bus hebben om uit de kosten te komen.

Het is met pijn in het hart dat we dit besluit moeten nemen, maar uw en onze gezondheid staan voorop. We blijven hopen op een goede afloop van deze crisis om volgend jaar weer samen met veel enthousiasme in de Ardennen of in de Eifel te kunnen gaan wandelen.

HAW PIN!

[Herman Heemskerk]

Cursussen Workshops Lezingen

Afgerond

Lezing flora van Nederland in Natuurtuinen

De lezing over de website Flora van Nederland, gegeven door Maurice Martens en Herman van Wissen, was een succes. 30 Belangstellenden kwamen kijken hoe handig het gebruik is van deze website zowel voor thuis als voor in het veld. Ook florawerkgroepen van andere IVN-afdelingen waren aanwezig en Heuveland heeft het meteen toegepast in hun floracursus.

Lezing/discussie stadsnatuur- en omgevingsvisie

Er was ruime belangstelling in het Natuurhistorisch Museum voor een levendige discussie na de voordrachten van Gid van Schijndel over stadsnatuurvisie en van Tim van Wanroij over de gemeentelijke omgevingsvisie. Er is nu een groep gevormd die verder aan de slag gaat met dit thema, waarin ook IVN is vertegenwoordigd door Rob Jansen.

Cursus Bomen

Voor het vierde jaar is de bomencursus gestart met de eerste les over het herkennen van bomen in de winter aan stam, knoppen en taklidetekens en hoe een boom groeit. Toch nog 15 cursisten, dus ook dit jaar kon de cursus doorgaan. Helaas konden de lessen in april niet doorgaan vanwege Corona. Deze lessen zijn doorgeschoven.

Start landschapsgidsenopleiding

Met 28 cursisten van de 60 belangstellenden uit heel de regio en zelfs daarbuiten, konden we na een half jaar voorbereiding en een goed bezochte informatieavond, aan de slag. Twee lessen zijn er geweest respectievelijk bij IVN Valkenburg en bij ons in de Natuurtuinen. De tweede les werd verzorgd door Carlo, Tineke en een gastdocent Hub Stohr. De hele dag ging het over kaart, kompas, GPS, Google Maps en Google Earth zodat de later gevormde koppels aan de slag kunnen gaan met hun ommetje. Ook hier zijn de volgende lessen vanwege Corona niet doorgegaan en weten we nu nog niet

voor hoe lang. De lessen worden in februari 2021 weer hervat. Om de periode te overbruggen worden in het najaar alternatieve kleinschalige excursies gegeven.

[Tineke de Jong]

Nieuw

Cursus Bomen

De bomencursus wordt vervolgd met de laatste twee lespakketten over de vruchten van bomen (9 en 12 september) en de bomen in herfststooi (14 en 17 oktober). Deze cursus is vol. Men kan zich niet meer opgeven.

Workshop Vleermuizen

Ook dit jaar gaat Ger Beckers, vleermuizenexpert van het Natuurhistorisch Genootschap een workshop vleermuizen aanbieden met enkele theorielessen over herkenning van vleermuizen en het gebruik van een batdetector.

tor, maar er wordt ook een onderaardse groeve bezocht om vleermuizen te vinden.

Het workshopprogramma is als volgt:

woensdagavond 16 september van 20.00-22.00 uur: Ecologie vleermuizen binnen;

woensdagavond 23 september van 20.00-22.00 uur: Herkenning vleermuizen binnen;

woensdagavond 30 september van 19.00-21.00 uur: Batdetector vleermuizen binnen/buiten;

zaterdagochtend 10 oktober van 10.00-12.00 uur: Determinatie in winterobject.

De binnenlessen vinden plaats in de Natuurtuinen Jekerdal. De kosten voor deze workshop bedragen € 17,50 voor IVN-leden en € 22,50 voor niet-leden. Een digitale reader is bij de prijs inbegrepen. Het aantal plekken voor deze workshop is beperkt. Wanneer de workshop vol zit, wordt men op een wachtlijst geplaatst.

Online opgave vooraf is verplicht bij Irma kokx: ipa.kokx@gmail.com

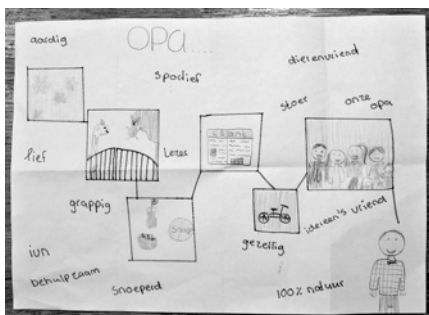
Van her en der

We hebben er een ridder bij !

Voor zijn vele verdiensten bij IVN Limburg, maar ook daarbuiten, is Arie Boersma, voorzitter van IVN District Limburg, op 25 januari 2020 in aanwezigheid van ruim 100 actieve leden, tijdens de Actieve Ledendag van District Limburg in Sittard benoemd tot Ridder in de Orde van Oranje-Nassau. Burgemeester Annemarie Penn-te Strake speldde hem in Sittard de medaille op.

Arie is niet alleen al 15 jaar lid van IVN, afdeling Maas-tricht, maar ook al 15 jaar voorzitter van IVN District Limburg met meer dan 30 afdelingen en meer dan 4000 actieve leden. In zijn bestuursperiode heeft hij vernieuwing doorgevoerd, de financiële basis versterkt en vele projecten ondersteund. Succesvol was ook het ontwikkelen van een landschapsgidsenopleiding die in heel Limburg inmiddels 8 keer is uitgevoerd, met als resultaat vele bekwame gidsen. Zelf gidst hij ook; niet alleen voor IVN maar ook voor GaiaZOO.

Daarnaast was er ook veel regulier IVN-werk te verzetten op landelijk, provinciaal en regionaal gebied, waarbij Arie's inzet als vrijwilliger onvermoeibaar was.

Natuurlijk werden Arie en zijn echtgenote Gerrie ook door IVN, afdeling Maastricht van harte gefeliciteerd; niet alleen in Sittard maar ook bij hen thuis in Maastricht. Ik werd warm ontvangen en in no time werden allerlei verhalen op tafel gelegd die allemaal met natuur te maken hadden. Maar er was één verhaal dat eruit sprong en dat was het verhaal van Lisa, een van zijn kleinkinderen. Lisa is twaalf jaar en had voor opa Arie een tekening gemaakt. Die tekening geeft het beste

weer hoe Arie is. En of de burgemeester nou een lovende omschrijving geeft, of dat op onze website een gewaardeerde omschrijving staat, allemaal fantastisch maar de omschrijving van Lisa is het beste. Arie, je hebt het verdiend.

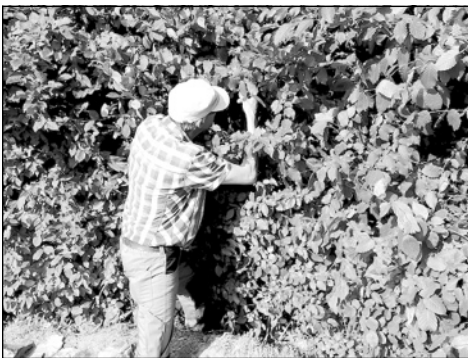
[Chris van den Ende]

In vorm

Op 3 juni had ons bestuur de eerste vergadering in de Groene ruimte na het geldende verbod vanwege het Corona-virus. Gelukkig. Eerder dit jaar hadden we als bestuur al bepaald dat we met een paar bestuursleden en Dirk van de Weijer de haag zouden gaan snoeien die bij onze 'jubileumlocatie' staat. Voor wie het nog niet weet: op de westelijke flank van de Sint-Pietersberg hebben wij een jubileumlocatie genaamd 'Eik en Beuk' (genoemd naar de twee bomen die daar bij het 25-jarig jubileum zijn geplant) en waar bij het 40-jarig jubileum een kunstwerk is gemaakt dat de naam 'Quarant'aime' kreeg: een halvemaaanvormige rustbank van silexstenen die omgeven is door een haag van Haagbeuk.

Je leest het goed, 3 juni (!) snoeien maar volgens Dirk kon dat voor een Haagbeuk nog n  t. Dirk had voor materiaal gezorgd en Anneke, Irma en ik voor het benodigde enthousiasme om "Sjeng aon de geng te goon". De haag was bewust een paar jaar niet gesnoeid om zodoende voldoende volume te creëren als je er daarna nog wat vanaf wilt halen. Vormsnoei dus, maar welke vorm? Volgens de ontwerpers van het kunstwerk moet de haag een omarming weergeven dat wil zeggen: in het midden hoog en naar de uiteinden van de boog geleidelijk lager.

Zo gezegd, zo gedaan. Na overwegingen, adviezen, mitsen en maren van ons als bestuursleden was Dirk, de man van de praktijk, inmiddels al l  ng begonnen en deed hij ons voor hoe het moest. "Er kan niks fout gaan, het groeit er vanzelf wel weer aan".

Er werd fors gekortwiekt, meters tegelijk totdat er plots in beschaafd Nederlands een noodkreet klonk: “Stòòòòòòòòòòòòòòòòòò, een vogelnest. Chips. We gaan niet verder, dit stuk laten we voor wat het is”.

Het ontwerp van de haag (zo'n tien jaar geleden) vermeldt: "Midden in de takkenwal zal op termijn "een raam" worden uitgespaard met zicht op de er achter gelegen weide". Na enkele adviezen en overwegingen werd er dus "een raam" in de haag gesnoeid en had je een prima uitzicht over de achterliggende weide (en dooie muis). De hulppalen aan weerszijden van de haag kunnen ook verdwijnen maar dat doen we over een tijdje wel. [Chris van den Ende]

Elke druppel telt...ook bij jou!

Het zal je niet ontgaan zijn, maar perioden van droogte en hogere temperaturen komen steeds vaker voor. En als het regent kan het er soms heftig aan toe gaan. De klimaatverandering wordt in onze eigen omgeving steeds meer zichtbaar én voelbaar. Gele, uitgedroogde velden, drooggevallen sloten en plassen, minder kevers en eendagsvliegjes, dalende grondwaterstanden, steeds warmere steden.

Dat weten wij als IVN-er natuurlijk al langer en wij doen al heel veel, maar...het wordt ECHT tijd om hier met z'n ALLEN actie op te ondernemen. Kunnen en willen wij onze burens, vrienden en bekenden enthousiasmeren om ook mee te helpen om de klimaatverandering zoveel mogelijk te vertragen. Bijvoorbeeld door er op te wijzen dat waterbesparing hard nodig is en dat je meer kunt doen met regenwater.

Vertel ze eens:

"Wist je dat van een dak van 28 m² jaarlijks gemiddeld 23.800 liter water stroomt? Dat meestal direct verdwijnt via het riool en dat dat ook anders kan. Door regenwater in de tuin te houden en terug te geven aan de bodem je verdroging voorkomt en je minder hoeft te sproeien (dat spaart ook nog eens geld). Dit kan bijvoorbeeld door stenen te vervangen door groen of door tegels welke waterdoorlatend zijn. Dat je regenwater kan opvangen in een regenton of regenschutting en in een vijver. Maar dat je ook water ondergronds in infiltratiekragen kan opvangen.

Misschien is het dak van je huis of garage wel geschikt voor sedumbedekking, dat is ook nog eens lekker koel tijdens warme zomerdagen en ziet er mooi uit. Een goed alternatief voor een lelijke energie slurpende airco. Dat kleine stappen grote winst opleveren en dat het helemaal niet moeilijk hoeft te zijn".

En vertel ze ook dat door een subsidieregeling de kosten vaak ook nog eens minimaal zijn. Het is allemaal te vinden op de website www.waterklaar.nl

Plus nog inspiratie en tips over wat we allemaal zelf kunnen doen.

Maar wel eerst zelf kijken, wie weet staan er nog handige tips voor jezelf op!

[Chrit Merckelbagh]

Onderzoek

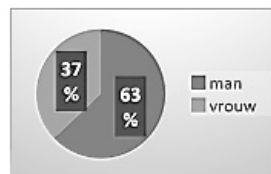
Ik heb onlangs met succes de HBO-opleiding Executive Officemanagement bij Schoevers afgerond. Onderdeel van deze opleiding is het uitvoeren van een praktijkonderzoek. Ik wilde dit onderzoek graag voor IVN uitvoeren en kwam uit bij Jeanne Boosten en de bijscholing voor afgestudeerde landschapsgidsen.

Het doel van mijn onderzoek was het krijgen van inzicht in het profiel van de landschapsgidsen en in de motivatie en de wensen met betrekking tot de bijscholing. Op basis hiervan heb ik aanbevelingen gedaan m.b.t. de communicatie en de invulling van de bijscholing. Uiteindelijk is de wens dat zoveel mogelijk afgestudeerde landschapsgidsen deelnemen aan de bijscholing en daarmee hun kennis vergroten, gemotiveerd blijven om te gidsen en verbinding houden met IVN.

De enquête is door 35 van de 54 benaderde personen ingevuld, dit is een respons van 64,8%! Een super resultaat. De enquête bestond uit 4 delen. In het eerste deel stonden vragen m.b.t. het profiel van de afgestudeerde landschapsgids. Deel 2 betrof de motivatie voor het volgen van de opleiding en deel 3 de bijscholing. Het laatste deel van de enquête had betrekking op het gidsen.

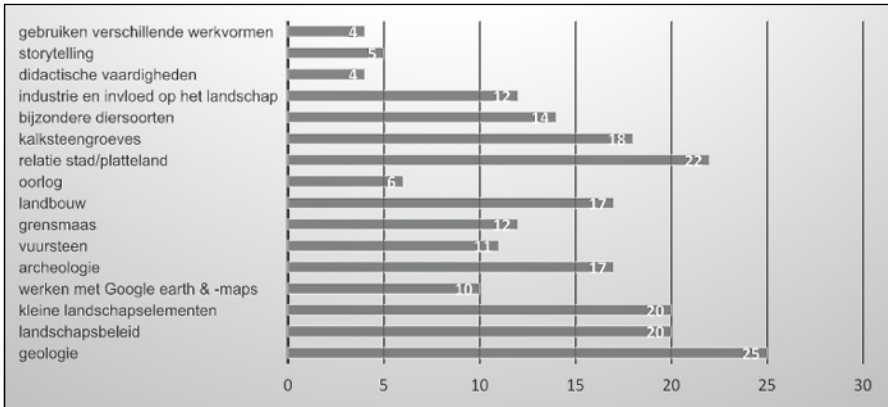
Hierna volgen kort de belangrijkste conclusies uit het onderzoek.

Het profiel van de gemiddelde afgestudeerde landschapsgids ziet er als volgt uit: een gepensioneerde man met een opleiding op hbo- of wo-niveau en een gemiddelde leeftijd van 66,3 jaar, lid of donateur van 1 of meerdere groene organisaties. De gids heeft voor de start van de Landschapsgidsenopleiding (LGO) al educatie gevolgd bij IVN, waarvan 40% de Natuurgidsenopleiding. De gids is zeer actief, met name in het geven van excursies en het organiseren van evenementen.

De belangrijkste motivaties voor het volgen van de LGO zijn leren over het Zuid-Limburgse Landschap, zichzelf blijven ontwikkelen en graag in de natuur zijn. De gids wil zijn kennis over de natuur delen.

Maar liefst 86% van de respondenten neemt deel aan de bijscholing en meer dan een derde volgt 80 tot 100% van de lessen. Belangrijke motivaties voor het volgen van bijscholing zijn het blijven ontwikkelen/leren, het verdiepen/verbreden van de kennis en verbinding met de andere gidsen. Er is weinig belangstelling voor het leren van vaardigheden, maar veel voor onderwerpen als geologie, kleine landschapselementen, relatie stad/platteland en het landschapsbeleid.

Onderwerpen die respondenten graag aan bod zien komen in de bijscholing

Van de respondenten had bijna driekwart voor de start van de LGO ervaring met het gidsen van groepen. Van de 27% die nog geen ervaring had is na de afronding van de LGO 75% gaan gidsen.

Uit het onderzoek is gebleken dat meer dan de helft van alle afgestudeerde landschapsgidsen deelneemt aan de bijscholing. Het huidige aanbod wordt als kwalitatief goed beschouwd en de communicatie over de bijscholing is goed. De gidsen die niet deelnemen aan de bijscholing geven het ontbreken van tijd hiervoor als belangrijkste reden.

Naar aanleiding van het onderzoek heb ik een aantal aanbevelingen gedaan. Een daarvan is het betrekken van de gidsen in de keuze van de onderwerpen om zo hun passie maximaal aan te spreken. Een andere aanbeveling is om de mensen die in 2020 zijn gestart met de landschapsgidsenopleiding, na het beëindigen daarvan, te benaderen met een vragenlijst om te kijken of zij hetzelfde profiel hebben en dezelfde voorkeuren als de respondenten betrokken bij onderhavig onderzoek.

Ik heb het onderzoek met heel veel plezier gedaan en mede dankzij de hoge respons op de enquête goed kunnen uitvoeren. Ik heb een mooie 7,5 als cijfer voor deze eindopdracht gehaald!

[Johanna Roona]

Projecten

Tiny Forest in 2020

Het zit niet mee om de vier Tiny Forest's te planten. Rondom de eerste Tiny Forest bij Kindcentrum Manjefiek in Malberg gooide grondonderzoeken roet in het eten en daarna kwam Corona. Uiteindelijk is de tweede Tiny Forest toch in maart geplant langs de Demertstraat in Heer (voormalige voetbalvelden) bij de Surinarschool, maar helaas zonder schoolkinderen. Dat gaan we overdoen op 28 oktober van 10.00 - 12.00 uur. Er wordt nog een ludieke actie bedacht.

Tiny Forest

De kinderen hebben wel al een naam bedacht, n.l. Het Kruisbos en in het bos is ook een kruis van paden aangelegd.

De derde en vierde Tiny Forest's zullen ook in het najaar geplant worden. Op 26 november (voorkeurstijd: van 11.00 tot 15.00 uur) planten we op de hoek Keerderstraat/Adelbert van Scharnlaan (voormalig zwembad Heer) samen met

het Kindcentrum de Vlinderboom het derde Tiny Forest en op 27 november (voorkeurstijd: van 10.00 tot 14.00 uur) doen we dat langs het spoor bij Limmel (Askalonstraat), tegenover het Kindcentrum De Geluksvogel.

Naast het IVN-groepje dat bij alle activiteiten van Tiny Forest helpt met planten, is natuurlijk iedereen welkom om te helpen of gewoon om te kijken hoe dat planten gaat.

In ons jubileumjaar 2021 willen we deze vier Tiny Forest's met een kinderactiviteit inwijden. Voor meer informatie: tineke.de.jong@kpnplanet.nl of 043-3521109.

[Tineke de Jong]

Jubileumjaar 2021 'Natuur in de buurt'

_ Boek 'Natuurlijk Maastricht'

Als voorpost voor het thema 'Natuur in de buurt', wordt hopelijk op **21 november het boek 'Natuurlijk Maastricht' gepresenteerd** waar diverse IVN-ers aan mee hebben gewerkt, zowel bij het tekstschrijven en foto's leveren als bij het hele boek begeleiden in een redactieteam. Dit samen met het Natuurhistorisch Genootschap (trekker), UM Science en Flora van Nederland. Het boek zal circa € 25,- gaan kosten en bestaat uit circa 500 pagina's met vele mooie foto's van wat er aan natuur in Maastricht te vinden is.

_ Excursieprogramma

Het jubileumjaar nadert nu toch echt en daarom zijn de voorbereidingen inmiddels gestart. Op 21 januari hebben vele gidsen om de tafel gezeten om over het excursieprogramma te brainstormen. We hadden ons in groepjes verdeeld per cluster van wijken, waar leden bekend zijn of zelfs actief zijn met activiteiten in de eigen buurt. Zo bogen zich 9 groepjes over de 9 voorgestelde excursies en zochten met elkaar uit wat in die wijken te bezoeken waard is en met wie we kunnen samenwerken om ook andere natuuractiviteiten in de wijk te kunnen laten zien. Daarna heeft ieder groepje apart gebrainstormd, een route uitgezet en contacten gezocht. Op dit moment (in juli) hebben we alle routeopzetten binnen en worden nu op kaartjes uitgezet met de stopplaatsen waar iets bijzonders is te zien of te vertellen. Daarna worden de routes nog uitgeschreven aangevuld met teksten over de bezienswaardigheden, zodat we dit later ook op de website kunnen zetten en iedereen de route nog eens kan lopen.

Op 15 september gaan we deze routes aan elkaar presenteren en koppelen dat meteen aan een algemene instructie hoe we ons als IVN presenteren op die excursies. De eerste excursie in de buurt start **21 februari 2021** om 13.30 uur vanaf de torenmolen in Gronsveld en loopt door de Heeg en Heer.

_ Extra activiteiten

Zoals ieder jaar doen we iets extra's voor de leden en dat gaan we nu een jubileumtintje geven. We starten het jubileumjaar op **17 januari om 13.30 uur met een Nieuwjaarswandeling** door 'Het groene hart van Maastricht'. Halverwege het jaar, op 26 juni, is er een speciale ledendag, gecombineerd met een bijzondere activiteit bij onze jubileumplek 'Eik en Beuk' op de flank van de Sint-Pietersberg, samen met genodigden

en met een receptie. We sluiten het jaar af met een Eindejaarsexcursie.

Dit jubileumjaar organiseren wij ook de Sterwandeling van de Regio Maas & Mergelland, een wandeling waar alle afdelingen van de regio aan mee kunnen doen. Daarnaast organiseren we ook de regioactiviteit 'Natuur op maat' voor ouderen van verzorgingstehuizen.

_ Activiteiten van de Werkgroep vogels

De Werkgroep vogels heeft een heel leuk programma bedacht en is nu bezig dit vorm te geven. Ze gaan een open middag houden rond vogels en kunst in september: Vogeltjes-kunst-markt.

Ze willen met publiek vogels gaan tellen in het Jekerdal, maar dan 24 uur achter elkaar: een Vogelmarathon.

Daarnaast komen er ook vier lezingen en een reünie voor alle vogelcursisten met ook een vogelexcursie voor deze oud-cursisten.

_ Cursus Stadsnatuur

Tot slot zal het hele jaar de cursus stadsnatuur gegeven worden met 10 binnen- en 10 buitenlessen (op dinsdag en zaterdag) met even zo vele natuuronderwerpen. Intekenen per lespakket bestaande uit 1 binnenles en 1 buitenles is mogelijk. Kosten: per lespakket € 7,50 voor IVN-leden, € 10,- voor niet-leden.

Opgeven bij Irma Kokx ipa.kokx@gmail.com.

Cursus onderwerpen:

• Landschap	2 en 6 februari
• Geologie	2 en 6 maart
• Vogels	6 en 10 april
• Bomen	4 en 8 mei
• Water (slootjesdagen)	8 en 12 juni
• Flora	6 en 10 juli
• Aansluiten op landelijke dag vleermuizen en/of nachtvlinders	Augustus
• Kaart, kompas en GPS	7 en 11 september
• Diersporen	12 en 16 oktober
• Natuurbeheer	2 en 6 november

Het hele jubileumprogramma wordt in de volgende humus gepresenteerd.

Voor meer informatie: tineke.de.jong@kpnplanet.nl of 043-3521109

[Tineke de Jong]

Jubileum Fotowedstrijd

In 2021 bestaat IVN Maastricht 50 jaar. Dit jubileum laten we niet ongemerkt voorbijgaan. Naast allerlei andere activiteiten waarover jullie elders in deze Humus kunnen lezen, organiseren we ook een fotowedstrijd voor alle leden van IVN Maastricht. Natuurlijk hebben we ook een thema voor deze fotowedstrijd. Het jubileumjaar staat in het teken van stadsnatuur. Zo gaan we o.a. tijdens onze excursies in alle wijken van Maastricht zoeken naar het effect van de natuur in die wijken, er komen lezingen, wijkgerichte activiteiten van de werkgroepen en er komt een cursus stadsnatuur ... wat ligt er meer voor de hand dan als thema voor deze fotowedstrijd te kiezen voor stadsnatuur.

Stadsnatuur?????

Maar wat verstaan wij onder stadsnatuur? In feite alles wat groeit, bloeit, kruipt, sluipt, vliegt, zwemt, krioelt en wriemelt in, boven of onder Maastricht. En dat op eigen kracht; natuurlijk dus! Geen aangeharkte borders of strak geschoren hagen, vijvers met koi-

karpers of volièrres met kanaries, maar wel wat er zich spontaan aandient. Misschien wel in die strak geschoren haag of op die volièrre. Waar en hoe ontmoeten stad en natuur elkaar? Dat willen we graag in de foto's zien. Een hele uitdaging? Misschien, maar soms heb je geluk en ben je op het juiste moment op de juiste plek. Mee doen dus! Je ziet hier (en op onze website in kleur!) enkele voorbeelden hoe stadsnatuur in beeld gebracht kan worden. De foto's zijn van Goos Bronkhorst en Chrit Merckelbagh. Goos zal deze wedstrijd in goede banen leiden.

Voorwaarden

We hebben een aantal voorwaarden opgesteld waaraan fotograaf en foto moeten voldoen:

1. je bent lid van IVN Maastricht
2. de foto is gemaakt in Maastricht
3. de foto is gemaakt in 2020 of in 2021
4. geef aan waar en wanneer (datum) de foto gemaakt is
5. stuur maximaal 10 foto's in
6. minimale grootte van de foto is 3 Mb

Stuur je foto's in vóór vrijdag 1 oktober 2021 naar Goos Bronkhorst,
e-mail: goos@bronkhorstfotografie.com

En dan?

Een deskundige jury onder leiding van Goos Bronkhorst zal zich over de inzendingen buigen. Zij zullen de 12 beste foto's selecteren.

Bij de afsluiting van het jubileumjaar - de Eindejaarswandeling met hapje en drankje in de Natuurtuinen Jekerdal - zullen de foto's geëxposeerd worden en maken we de winnaars bekend. Zij vergaren 'eeuwige roem' want de 12 beste foto's komen in de IVN Maastricht verjaardagskalender, die alle leden ter afsluiting van ons jubileum gratis ontvangen.

[Chrit Merckelbagh]

Logboek werkgroepen

_ Werkgroep Publieksactiviteiten

Zondag 15 december - Ommetje Borgharen

Op een prachtige dag heb ik 18 personen rondgeleid bij het ommetje Borgharen. De leeftijden van de deelnemers waren heel divers: van midden 40 tot over de 70. Het was een heel prettige groep met deelnemers afkomstig uit o.a. Borgharen, Itteren, Bunde en Meerssen, maar ook van Oud-Valkenburg en midden-Limburg, Maasbracht.

Men was heel geïnteresseerd. Stond open voor een interactieve wandeling en een gezellig praatje achteraf. De PR is blijkbaar goed geweest. Men had de info via internet, uit een plaatselijk blad of de radio. Op zaterdagochtend ben ik geïnterviewd en dit is om 10.00 uur 's ochtends uitgezonden.

Al met al opnieuw een plezierige excursie in Borgharen.

[Jeanne Boosten]

Zondag 12 januari - Nieuwjaarswandeling

Weet je het nog? Vorig jaar was de Nieuwjaarswandeling aangekondigd als een wandeling door de Hoge en Lage fronten maar kon toen niet doorgaan omdat het gebied nog een bouwplaats was. Een overigens geslaagde alternatieve wandeling kwam ervoor in de plaats. Weet je het nog? Het regende constant.

splitsen in 2 groepen

De bouwplaats is inmiddels gelukkig passé en dus voerde de Nieuwjaarswandeling dit jaar wel door de Hoge en Lage fronten. En de regen? Die liet zich vlak voordat de wandeling begon even kort blijken maar gedurende de wandeling was het droog.

Het tellen van de deelnemers was overigens een klus op zich omdat het er zoveel waren, maar uiteindelijk wer-

den er 85 wandelaars geteld; ruim 30 meer dan vorig jaar. De groep werd in tweeën gesplitst. Onder leiding van onze gidsen Carlo en Herman ging de ene groep linksom en de andere rechtsom.

Het Eiffelgebouw van de voormalige Sphinx aan de Boschstraat was onderdeel van de wandelroute. Vanwaar de naam Eiffelgebouw? Niemand van de volwassenen die het wist maar een van de kinderen wist het: “ ik denk dat het iets met de Eiffeltoren te maken heeft”. Schot in de roos. Het is ‘n betonnen gebouw, dus enorm veel staal. Net zoals bij de Eiffeltoren het geval is. Op de Charles Vos-cour, genoemd naar de Maas-trichtse beeldhouwer die het Mooswief heeft gemaakt, waan je je niet meer in een van de oudste delen van de stad Maastricht. En tóch bevind je je hier midden in het Statenkwartier.

Een wandeling door de Hoge en Lage fronten is uiteraard een wandeling langs de bovengrondse vestingwerken die ook wel ‘de werken’ of ‘linie van Dumoulin’ worden genoemd. Als de gids je hier over de geschiedenis van de stad Maastricht tekst en uitleg geeft moet je ervoor waken dat je je niet in Parijs waant want een eind ver-

derop zie je met een knip-oog de Sacré-Coeur liggen.

Het was een zeer geslaagde wandeling die onder het genot van een gratis consumptie in Filmhuis Lumière werd afgesloten. Onder de wandelaars waren ook 15 niet-leden van IVN Maastricht die erg graag op de hoogte

gehouden wilden worden van onze activiteiten. Met een pen en een stukje papier werd dat ter plekke geregeld. [Chris van den Ende]

Zondag 16 februari 2020 - Vogelexcursie

Tijdens de excursie zouden we gaan kijken welke vogels in dit jaargetijde de (omgeving van de) stad opzoeken om te overwinteren. Het weer werkte op deze zondagochtend niet echt mee. Eigenlijk was het helemaal geen vogelweer. Er stond een harde stormachtige wind, gelukkig was het wel droog, en toen we (gidsen Henry en Nico) dan ook om kwart voor tien bij de startlocatie Stayokay aan de Maasboulevard aankwamen hadden we het donkerbruine vermoeden dat niemand zou komen opdagen. Begrijpelijk. Gelukkig bleek dat een 6-tal 'diehards' er wel degelijk zin in hadden. Het waren 2 bekende

vogelaars en 4 nieuwe gezichten van echte buitenmensen die benieuwd waren naar wat een vogelexcursie van het IVN te bieden heeft.

Om 10.00 uur trokken we, onder de Kennedybrug door, de Maas volgend in zuidelijke richting.

Vanaf de Sint Pietersluisweg konden we heel even genieten van een baltsend Futenpaar in de jachthaven van St. Pieter.

Lees verder op pagina 28

Afdelingsactiviteiten

September

wo	02	20.00	Bestuursvergadering: Natuurtuinen Jekerdal
za	05	09.30	Werkgroep Flora: activiteit nader te bepalen
di	08	20.00	Werkgroep Vogels: bijeenkomst - Natuurtuinen Jekerdal
za	12	09.30	Werkgroep Natuurbeheer: snoeien op nader te bepalen plek
di	15	20.00	Presentatie en instructie Jubileum-ommetjes: Natuurtuinen Jekerdal
wo	23	19.30	Werkgroep Flora: activiteit nader te bepalen
zo	27	08.30	Werkgroep Vogels: Excursie - plaats nog te bepalen

Oktober

za	03	09.30	Werkgroep Flora: activiteit nader te bepalen
wo	07	20.00	Coördinatorenoverleg: Natuurtuinen Jekerdal
za	10	09.30	Werkgroep Natuurbeheer: snoeien op nader te bepalen plek
di	13	20.00	Werkgroep Vogels: bijeenkomst - Natuurtuinen Jekerdal
wo	21	20.00	Werkgroep Flora: Natuurtuinen Jekerdal
za	31	09.00	Werkgroep Vogels: Excursie, plaats nog te bepalen

November

wo	04	20.00	Bestuursvergadering: Natuurtuinen Jekerdal
za	07	09.30	Werkgroep Flora: activiteit nader te bepalen
za	07	09.30	Werkgroep Natuurbeheer: Natuurwerkdag Amby-boomgaard Schovenlaan
di	10	20.00	Werkgroep Vogels: bijeenkomst - Natuurtuinen Jekerdal
wo	18	20.00	Werkgroep Flora: Natuurtuinen Jekerdal
zo	29	09.00	Werkgroep Vogels: Excursie - plaats nog te bepalen

December

wo	03	20.00	Bestuursvergadering: Natuurtuinen Jekerdal
za	05	09.30	Werkgroep Flora: activiteit nader te bepalen
di	08	20.00	Werkgroep Vogels: bijeenkomst - Natuurtuinen Jekerdal
za	12	09.30	Werkgroep Natuurbeheer: snoeien op nader te bepalen plek
wo	16	20.00	Werkgroep Flora: Kerstbijeenkomst
zo	27	10.00	Werkgroep Vogels: Oliebollenexcursie - plaats nog te bepalen

Januari

za	02	09.30	Werkgroep Flora: activiteit nader te bepalen
wo	06	20.00	Bestuursvergadering: Natuurtuinen Jekerdal
za	09	09.30	Werkgroep Natuurbeheer: snoeien op nader te bepalen plek
di	12	20.00	Werkgroep Vogels: bijeenkomst - Natuurtuinen Jekerdal

Publieksactiviteiten

September

wo 09 20.00	Cursus Bomen - Lespakket 3 - theorieles - Natuurtuinen Jekerdal (zie pag. 11)
za 12 09.30	Cursus Bomen - Lespakket 3 - praktijkles - Locatie nader te bepalen
zo 13 14.00	Schone rivieren - wandeling Grensmaas - Start: Kerk Borgharen (zie pag. 08)
wo 16 20.00	Workshop Vleermuizen - Ecologie - Locatie: Natuurtuinen Jekerdal (zie pag. 11)
wo 23 20.00	Workshop Vleermuizen - Herkenning - Locatie: Natuurtuinen Jekerdal
wo 30 19.00	Workshop Vleermuizen - Batdetector - Locatie: Natuurtuinen Jekerdal

Oktober

za 10 10.00	Workshop Vleermuizen - Determinatie - Locatie: nader te bepalen
wo 14 20.00	Cursus Bomen - Lespakket 4 - theorieles - Natuurtuinen Jekerdal (zie pag. 11)
za 17 09.30	Cursus Bomen - Lespakket 4 - praktijkles - Locatie nader te bepalen
za 24 19.00	Nacht van de Nacht - excursie - vertrek Natuurtuinen Jekerdal (zie pag. 08)

November

zo 01 10.00	Paddenstoelenexcursie - vertrek De Nachtegaal, Meerssen (zie pag. 08)
za 07 09.30	Natuurwerkdag Amby-boomgaard Schovenlaan

December

Geen publieksactiviteiten

Januari * Jubileumjaar - IVN Maastricht - 50 jaar *

zo 17 13.30	Nieuwjaarswandeling met jubileumtintje - meer nieuws volgt in Humus 108
-------------	---

Voor alle publieksexcursies geldt dat deze gratis zijn, maar vanwege het COVID-19 virus is online aanmelden verplicht. Mochten de maatregelen wijzigen dan wordt dit via de website bekend gemaakt. Op tijd bij het vertrekpunt zijn is gewenst.

*

Kijk op www.ivn.nl/maastricht voor eventuele wijzigingen in de activiteiten

*

Parkeer voor Natuurtuinen s.v.p. aan de Mergelweg.
Boete parkeren in de Drabbelstraat: € 75,- !!

foto's Futen: Jo Hermans

Dat op zich was al een beloning voor het trotseren van de elementen.

Verder hebben we daar nog Kool- en Pimpelmezen, de Roodborst, de Vink en de Heggenmus gescoord.

Achterlangs het 'paleis' van André

Rieu ging het omhoog richting Hoeve Zonneberg. De nestkast van de Torenvalk was in tegenstelling tot de verkenningronde een week eerder vandaag leeg. Vanaf de Luikerweg hebben we gekeken naar de broedplaats van de Oehoes in de ENCI-groeve. De Oehoes waren op dat moment niet thuis. Via de oversteek aan de Prins Bisschopssingel naar het Hertenkamp waar in de volière een symfonie werd verzorgd door de Kanaries. Op de valreep hebben we nog een Grote Gele Kwikstaart achter verpleegtehuis de Molenhof in de molentak van de Leeuwenmolen gescoord.

Als afsluiting nog enkele eendensoorten en Canadese Ganzen gespot op de eendenvijver bij Poort Waerachtig. Laten we zeggen..... de gebruikelijke bewoners.

De vangst op deze zondag was niet denderend maar iedereen had lekker uit kunnen waaien en we hadden toch nog wat leuke waarnemingen kunnen doen.

Na afloop in elk geval tevreden gezichten en gezellig nakletsen onder het genot van een warme kop koffie bij Stayokay.

[Henny Kloosterboer, Nico Wetzels]

Zondag 8 maart - Ommetje Bemelen

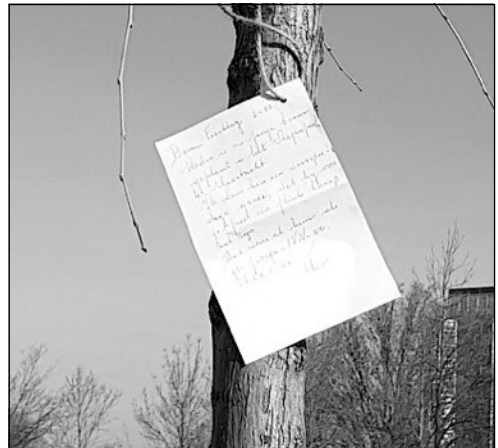
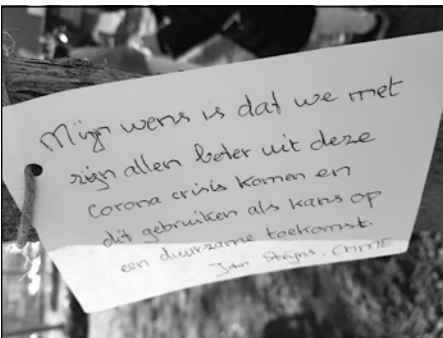
Ondanks de vele regen waren er tóch 37 enthousiaste deelnemers vanuit alle windstreken present, die graag het Ommetje Bemelen nu wel helemaal wilden lopen. Dit ommetje was namelijk een herhaling van het ommetje dat eerder gepland was tijdens de Avondvierdaagse, maar vanwege de hitte moest worden aangepast. Een mevrouw uit Borgharen die toen afgehaakt was en nu heel erg graag de wandeling wél mee wilde doen, was er helaas niet bij. Naast lokalo's, waren er ook IVN-leden en natuurgidsen, IVN-gidsen in opleiding en specialisten op gebied van o.a. paddenstoelen en bomen. Na afloop veel positieve reacties en vraag naar meer informatie over IVN en geplande wandelingen. Ik had diverse exemplaren van oudere jaargangen van de Humus van thuis meegenomen en deze aan belangstellenden ter informatie uitgedeeld en gewezen op onze website. Al met al een geslaagde excursie met veel promotie voor IVN Maastricht.

[Tos Heuts]

Woensdag 18 maart - Nationale Boomfeestdag

De boomfeestdag in het Viegenpark is vanwege Corona in afgeslankte vorm doorgegaan, helaas niet met de 33 kinderen van de basisschool Mozaïek. Wel was er een vertegenwoordiging uit de buurt met onder andere Igo Gorissen van IVN, met twee vluchtelingengezinnen die samen wel nog twee van de 38 bomen mochten planten. Voor ons was speciaal dat zowel John Steijns bij de ene boom als Theo van Mulken bij de andere boom hun eigen boom, een Steel- of Fladderiep, plantten voor al die jaren dat zij dit al doen.

[Tineke de Jong]

Theo en John hadden een mooie wens opgehangen.

_ Werkgroep Jeugd

23 november 2019 - Scharrelkids paddenstoelen ervaren

Locatie Cannerbos , aanwezig 14 kinderen, waarvan de jongsten 3 à 4 jaar oud en hun (groot)ouders. Begeleiders Carlo en Wilma met René als pakezel en fotograaf. Het is mooi weer vandaag. Vanaf de parkeerplaats Canne lopen we het bos in. Al opwaarts wandelend bewonderen we al de eerste paddenstoelen, waaronder rechte koraalzwam die op dood loofhout groeit. Dit exemplaar lag onder bladeren verborgen, zo zie je niet direct de zwam op zijn substraat. Op locatie, een open straatje met wat gevelde boomstammen doet Carlo zijn intro: "wat zijn paddenstoelen?". Het is even stil. Een wat ouder meisje geeft aarzelend antwoord: "Om humus te krijgen". Zo is het ook. Het zijn schimmels die helpen opruimen in de natuur. Met paddenstoelengidsje, klembord, werkblad, loepjes, spiegeltjes, meetlatjes en potlood gaan we op pad in groepjes. Wilma vertaalt in het Engels voor een Amerikaans gezin dat ook bij haar blijft tijdens de activiteit. Het is een heuvelachtig gebied met overwegend loofbomen en enkele naaldbomen. Onder tussen sprokkelen de kids een paddenstoelenpaspoort bij elkaar en verzinnen een naam voor de gevonden buit. Een mycenasoort is plots veranderd in Bruinhoedje/ Oran-jehoedje. De tijd vliegt en dra zijn we weer bij elkaar om het paspoort uitéén te zetten. Sommige kinderen wilden liever hun paddenstoel op papier tekenen en anderen zijn weer technisch bezig, bijvoorbeeld door in lengte en breedte te meten, onder de hoed te kijken enz. Maar verrassend is (dit in vergelijking met een voorgaand jaar) dat de kids liever nog hun gevonden paddenstoel willen laten zien. Zo hebben we een kind onder de hoede dat ons naar de plaats toe loodst en een uiteenzetting geeft over zijn gevonden zwam. Vermoedelijk beginnende elfenbankjes? Of is het 't donzig korstzwammetje? Een ware natuurgids in spé. Meer kids volgen zijn gang en presenteren trots hun vondst. Enthousiast zijn ze. Onderweg worden ook nog verleidelijk bomen beklommen. Blijft er wel tijd over om paddenstoelenhoedjes uit kleiduiven te maken? Ja, gelukkig wel. René heeft ze mee gejouwd en uitgestald. Nu mogen de kinderen aan de slag. De (schiet)-schijven zijn fel oranje, afbreekbaar, dus vriendelijk voor de natuur. Rondvraagje: "waar zit kabouter Spillenbeen op?". De kids vullen in: "rood met witte stippen". Dat is de volgende opdracht. Onder presentatie van Wilma worden met plakstickers, oogjes van verschillend formaat op de hoed (kleiduif) geplakt. Met krijtjes voor de poriën of lamellen worden binnenin de hoed een fantasie tekening gemaakt. En dat alles kan mooi op het boomstammenbankje in elkaar worden geknutseld. Hoe leuk is dat! Stickeroverblijfsels worden bij René in de tas ingeleverd of verdwijnen in de ouderjaszak die als prullenbak fungeert. Schone aarde, daar houden we van. Welke paddenstoelen hebben we

gezien? Mycenasoorten, elfenbankje, lilamelkzwam, paarse schijnridderzwam, rechte koraalzwam, elfenschermpje en op een afgevalle tak het Judasoortje. Carlo vertelt de oorsprong van de naamgeving: “Judas sneed zijn oor af en smeed hem neer alwaar het op een tak belandde”. Is me dat wat! Wilma zegt: “Het Judasoor heeft een fluweelachtige bovenkant, is schelpvormig net als bij een mens en voelt in verse formatie als stevig kraakbeen, bij nat weer als rubber en gelatine”. Nog een verrassing: Carlo vertelt dat het eigenlijk een mosje is en geen zwam. Nou ja zeg! In ieder geval viel hij bij ouders en kinderen in de smaak. Weer terug naar beneden gelopen en eenmaal op het parkeerterrein kreeg ieder van Carlo nog een pakketje met sporen van de oesterzwam mee om thuis verder te kweken. Het was een kinderrijke opkomst met even-eens enthousiaste (groot)ouders.

[Wilma Pronk]

21 december 2019 - Winterwandeling met de scharrelkids

Samen met begeleiders Carlo, Irma, Wilma en allen die mee wilden lopen hebben we op de Natuurtuin verzameld en zijn vervolgens de uitgezette route van Carlo gestart. Ook Angela liep mee. Het kampvuurbeheer later deze dag was in handen van Petra en Tineke. Opkomst 7 kinderen en (groot)ouders. Via de noordzijde van het hellingbos St. Pieter, gelegen aan de Mergelweg, zijn we naar boven gelopen. Aangekomen bij het bankje van natuurmonumenten hielden we halt en heeft Carlo een openingspraatje gehouden en kwam de vraagstelling voorbij wat de kinderen nog wisten van de activiteiten uit afgelopen 2019. Goed gestemd reageerden zij op de sessie water- en landvogels spotten die we maakten in maart. Terwijl Irma wat fotootjes kiekt maakt Wilma wat oefeningetjes met hen nadat de kinderen aangaven welke vogels ze zich nog her-

innerden. Nou ja, niet allemaal gezien misschien, maar het was ook leuk om vogels sowieso na te doen. Kinderen noemen onder andere op: een kip, uil, reiger waarna wij deze dan ook imiteerden. Snavels maken, vliegbewegingen, kijken als een uil (hals draaiend met niet bewegende ogen). Als een kip rond-lopen, tokken en stilstaan op één been zoals een reiger doet als hij een lekker visje wil smikelen. Verder gingen we weer. Op een plateautje met historische keien luidde een 2e rondvraag. Wat wisten onze kids nog van de slootjesdagen van afgelopen juni. Zij noemden op welke waterbeestjes ze toen in de emmertjes hebben geschept. Carlo liet de kinderen een rij vormen en elk kind dat een beurt kreeg mocht opnoemen welk beestje ze het liefst wilde zijn. Wij hebben onder andere gehoord: bootsmannetje, (water)tor en ook wat landinsectjes die nog aan bod kwamen. Dat was ook leuk om te doen. Verder liepen we weer tot we tegen een historisch infobord aanliepen, een verwijzing uit Bonaparte's bezetting. Carlo vertelt: "Napoleons heuvel ofwel genaamd de Franse batterij, ook wel genoemd de motte was een uit 1748 door de Fransen aangelegde geschutstelling die er gelegen moet hebben. Carlo wees ons de plek aan van een grachtrestant. Het geheel werd ook wel 'de tombe' genoemd en ligt op de westflank van de St. Pietersberg". Dat weten we dan ook weer. Leuk zo'n extraatje. We liepen nog een stukje hoger het bos in om daarna dalend de terugweg te nemen. Nog een keer werd een stop gehouden. Wat wisten de kids nog van De Nacht van de Nacht? Sterren kijken! Konden zij met z'n allen de Grote Beer 'het steelpannetje' vormen van kinderen? Ja, dat kon, met wat fantasie erbij qua uitbeelding en met misschien nét wat te weinig kids, maar wel met genoeg ouders die dapper meewerkten samen de beer te creëren. Carlo wilde wel de Noorder ster (Polaris) zijn en zo vormden we een mooi geheel. Een foto waard. Al lopend passeerden we een groeve waarvan Irma wist te vertellen dat deze eveneens de naam 'de tombe' draagt, die ten westen van de motte ligt. Met z'n allen nog paddenstoelentikkertje gespeeld (aanleiding was de sessie van afgelopen november "paddenstoelen speuren") waarna de kinderen een paddenstoel moesten vormen als ze afgetikt waren. Een ideeetje van Carlo. Iedereen deed dapper mee, zo ook Irma, Carlo en moeders om

gezamenlijk de hoogst mogelijke paddenstoelen te maken. Uiteraard moesten ook de bomen nog worden beklommen, en heuvels worden af- en opgerend. Al wandelend naar de Natuurtuinen en terug op locatie werden we verwelkomd door onze eigen Petra en Tineke die een heus kampvuur hadden aangemaakt. Er is speciaal een stenen kuil voor aangelegd in de tuin. Dat is een heus fikkie geworden. In een grote aluminium pan hangend aan een driepoot werd chocolademelk warm geroerd onder toezicht oog van Petra. Petra vertelt: "Aluminium wordt niet heet, maar de chocomel in de pan wel. Gek hè?". Leuk weetje! Zittend en gemoedelijk in een kring erom heen werden we heerlijk bediend door Hanna, Petra's dochter en genoten we van wafels die zij mee hadden gebracht en van de heerlijke hete chocola die Tineke had meegenomen. Heel verleidelijk, zo'n vuurtje. De vaders hadden ook wel interesse om takjes erop te gooien en al doende leert men, dus al snel deden de kinderen ook mee. Het was niet zo koud zoals het op een echte winterdag kan zijn, maar desondanks was het een super afsluiting van een heerlijke middag. Daarnaast was het 21 december, de kortste dag van het jaar.

[Wilma Pronk]

We zijn nog steeds op zoek naar een coördinator voor de Jekerdal-scharrelkids. Interesse? Neem dan contact op met Carlo Poolen.

Blijf op de hoogte van de activiteiten van IVN Maastricht

E-mail service: aanmelden bij Chrit Merckelbagh, werkgroep PR:
chritm@gmail.com

Website: kijk ook op de website voor het laatste nieuws,
www.ivn.nl/maastricht

Humus: nr. 108 - JUBILEUMSPECIAL -
komt uit: begin januari en loopt tot half mei 2021

_ Werkgroep Flora

De werkgroep Flora heeft voor de Coronacrisis verschillende bijeenkomsten gehad, zoals de traditionele kerstbijeenkomst (18 december 2019) met het determineren van coniferen die in grote hoeveelheden door Ton worden aangeleverd. Het onderscheid tussen de verschillende picea (dennenfamilie) in abies alba (gewone zilverspar), pinus (den), picea abies (fijnspar) en tsuga (hemlockspar) blijft lastig, maar op het einde van de avond hebben we altijd het idee dat we veel geleerd hebben, alleen blijkt dit niet bij mij. Als Nieuwjaarsbijeenkomst (4 januari) zijn we naar Vaes-hartelt gegaan om bomen in het echt te bekijken. Op een omgevallen boomstam hebben we veel opvallende paddenstoelen gezien, maar de kou maakte dat we al snel naar binnengingen voor een warme kop koffie en thee. Door allerlei omstandigheden bleek uiteindelijk de laatste buitenactiviteit voor de lockdown een bezoek aan de Hochter Bampd te zijn geweest op 7 maart.

[Irma Kokx]

Zaterdag 7 maart- Hochter Bampd

Aanwezig: Marijke, Irma, Suzanne, Kik,

De eerste stralend zonnige zaterdagochtend van dit jaar. Tussen de bomen was de grond bezaaid met speenkruid (op het punt om te gaan bloeien), look- zonder- look (nog lang niet in bloei), vogelmuur en een enkele aronskelk. Het gebied tussen bos en de Maas was helemaal bezaaid met heel kleine plantjes. In dat stadium nog moeilijk te determineren. We herkenden er een groot aantal, waaronder smalle weegbree, vijfvingerkruid, boerenwormkruid, madelief, kleine veldkers en hondsdrif. Van veel andere planten moesten we erkennen dat we alleen konden zeggen: het zou dit kunnen zijn: krokus, kruldistel, sint janskruid, akkerdistel, kattenstaart, hoornbloem, smeewortel. De bomen stonden op springen, vlieren kwamen uit, het blad van de meidoorn was er bijna, de es begon te bloeien. Eén es was flink aangevreten door de paarden. We zagen nog een paddenstoel hoog in een beuk, leek op lamsoor. De winterkoninkjes, roodborstjes, vinken en zanglijsters zongen er op los. De Maas stond enorm hoog, zonbeschenen en vol watervogels. Het was, kortom, een prachtige ochtend.

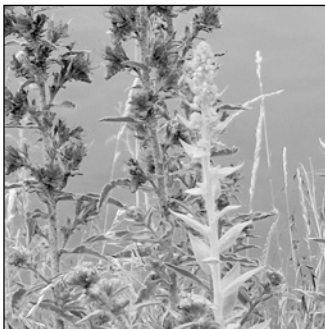
[Kik Snoek]

Bosanemonen

Eenbloemig parelgras

Slangekruid met melige toorts

Lockdown, ervaringen van Irma en Enne

Wij hebben elke week gewandeld over de Sint-Pietersberg, maar ook veel langs de Maas met veel nieuwe en onverwachte ontdekkingen. Hele velden bosanemonen, het eenbloemig parelgras en veel kruidstels hebben we gedetermineerd. De begroeiing langs de Maas veranderde van Knoopkruid, Beemdkroon, Duizendblad en Ratelaar, naar Slangekruid, Zwarte en Melige toorts, Jacobskruiskruid en Gele lis.

[Irma Kokx/Enne Bommel]

Zaterdag 4 juli - eerste bijeenkomst

Te laat en als laatste arriveerde ik op het weijtje aan de Keerderstraat, waar ik op een afstand Tineke, Irma, Inge, Marijke en Kik kon begroeten. En meteen overzag ik de zee van véél soorten wilde planten! Waarlijk een weldaad voor het oog. Ik geef niet alle soorten weer... Hop, Pastinaak, Dolle kervel, Wilde marjolein, Wilde cichorei, Stalkaars, Beemdkroon (voor de Knautiabi), Gewone smeerwortel, Muizenootje, Gewoon biggekruid (met 'schubjes' langs de kale steel), Overblijvende ossetong, Gelderse roos, Reukeloze kamille, Stinkende gouwe, Maagdenpalm, Witte klaver, Wilde akelei, Slangekruid. Vermeldenswaard zijn het bijenhotel, zandheuveltje voor de Zandbij en een 'woonplek' voor de Egel. In eerste instantie is deze strook rondom twee apart gelegen delen 'weiden' gerealiseerd door de Gemeente Maastricht op initiatief van de bewoners. Daarna zijn bewoners regelmatig bezig met het onderhoud. Op het einde zijn wij gaan kijken naar een stukje braakliggende grond dat in de toekomst een vierde Tiny

Forest gaat worden. Hartelijk dank aan allen die hebben meegewerkt aan de totstandkoming van dit mooie stukje natuur.

[Enne Bommel]

Woensdag 15 juli - Bezoek Tapijntuin

Op die dag waren we bijna voltallig, 9 man, want iedereen had er zin in om eens weer samen op pad te gaan. Na op zaterdag het bloemrijke Doornplantsoen in Scharn langs de Keerderstraat bezocht te hebben, gingen we nu onder leiding van Kik de Tapijntuin bekijken met een klein ommetje over het voormalige Tapijnterrein.

Wat een ruimte is er bij het park gekomen, maar ook veel karakteristieke gebouwen zijn blijven staan en mooi opgeknapt. De universiteit trekt daar in. 'Natuurgluren' heeft zich ingespannen om al natuurelementen toe te voegen aan dit terrein, zoals een ijsvogelbehuizing in de oever van de Jeker of een egelbehuizing in de Tapijntuin, naast de gebruikelijke nestkasten voor vogels en vleermuizen en een ooievaarsnest. Tijdelijke stukken grond zijn met bloemrijk zaad ingezaaid om het nu al meer te verfraaien. Maar het mag nog wel wat natuurrijker worden.

De sfeer in de tuin met op de achtergrond de oude stadsparkbomen als lindes en esdoorn voel je meteen, het is toch wel het meest natuurlijke hoekje op dit moment. Ook een stukje cultuurhistorie met de oude trambaanbrug over de Jeker en de waterpoort de Reek in de walmuur waar de Jeker vroeger in drie takken splitste. De tuin bevatte een grote diversiteit aan bloemen, eetbaar, om thee van te zetten of gewoon van te genieten. Ook verschillende technieken worden gebruikt, zoals permacultuur en hugelkultur, waarbij planten op een heuveltje staan met eronder een boom ingegraven voor de langzaam toedienende humus in de ondergrond van de planten. Vergeten groenten als Kardoen, maar ook de verwante Artisjok ernaast stonden mooi in bloei en ook de Grote wegdistel. De bijen in de bijenkast zullen er blij mee zijn. We hebben gesnoept van framboosbraam, braam en de dropplant en colaplant geproefd of aan tuinkruiden geroken. De 's avonds opengaande teunisbloem is altijd een schouwspel om bij stil te staan. Wat is het dan gezellig om samen muntthee uit de tuin te drinken om even weer gezellig bij te kletsen en van Kik te horen dat de tuin 25 vrijwilligers heeft, van jong tot oud. Dat ze lessen geven aan basisschoolkinderen over gezonde voeding. En nog belangrijker dat ze er mogen blijven zitten en doorgaan met deze educatie voor het brede publiek. Neem ook eens een kijkje. De tuin is open op wo, do, vr en zo van 12.00-16.00 uur.

[Tineke de Jong]

_ Werkgroep Natuurbeheer

Zaterdag 21 december 2019

Boomgaard rondom Torenmolen Gronsued

In deze boomgaard staan bomen van alle leeftijden. De heel oude appelbomen moeten met beleid worden gesnoeid. We proberen een gat in de kroon weer op te vullen met een jonge scheut die juist die kant op groeit. In de winter kun je goed zien hoe de boom is opgebouwd. Er stonden heel veel waterloten in de oude bomen en dat duidt op de vitaliteit van de boom. De waterloten moeten er allemaal uit omdat de boom vanbinnen te vol zit met takken en zo te vochtig blijft en schimmels vrij spel krijgen.

De jonge perenboom had ook waterloten, tot zelfs boven op de top van de boom. We konden er maar net bij en zo blijft de boom op een hoogte die we kunnen hanteren. Al het snoeihout is in een takkenril geweest.

Marian, de vrouw van de molenaar had weer voor iets lekkers bij de koffie gezorgd. We hebben 10 bomen gesnoeid.

Presentielijst 4 personen: Adri, Nannie, Johanna, Dirk

Zaterdag 11 januari

Knotbomen rondom Kasteel Borgharen

Rondom de kasteelgracht staan bomen in een laan, die om de 3 of 4 jaar geknot worden. De gracht staat droog in verband met de grote restauratie die daar nu plaatsvindt. Uit veiligheidsoverwegingen hebben we de bomen aan de zijde van de gracht niet geknot.

Van één boom komen heel veel takken af. We kregen van het IKL instructie om alles weg te snoeien. Het eerste jaar moet de boom weer helemaal op gang komen, je hebt dan als het ware een jaar minder werk omdat de boom kaal begint.

Na het werk kregen we een rondleiding door het kasteel. Het kasteel is echt van de ondergang gered. De grachtmuren waren in zo'n slechte staat dat de koetshuizen in de gracht dreigden te storten. Deze gebouwen worden door een tijdelijke stalen constructie ondersteund zodat de grachtmuur eronder vervangen kan worden. We hebben 5 bomen gesnoeid.

Presentielijst 12 personen: Carlo, Dirk, Lucien, Adri, Nannie, Enne, Max, Mientje, Johanna, Ronnie, José en Bas.

Zaterdag 15 februari

Boomgaard van Lucien op de Mescherhei in Mesch

In de winter snoei je de peren- en appelbomen. Kersen- en pruimenbomen zijn gevoelig voor de ziekte Bladglans. Die snoei je als ze in het blad zitten en daardoor de sapstroom op gang is. Dan kunnen de bomen snel de gesnoeide wonden sluiten en zich zo beschermen tegen ziektes die via de wonden naar binnen zouden kunnen komen.

Jules heeft een appelboom volgens het boekje gesnoeid. De stam en de goede gesteltakken blijven staan. Een flinke klus. Op het einde van de zomer komen we weer in de wei werken, dan kunnen we zien hoe de boom gereageerd heeft. De perenbomen hebben we verlost van de waterloten. We hebben 8 bomen gesnoeid.

Presentielijst 7 personen: Mientje, Nannie, Jules, Lucien, José, Ieke en Dirk.

[Dirk van de Weijer]

hoveniersbedrijf

Groen || centrum Biesland

tuinarchitectuur - sierbestratingen - sierplanten

Al meer dan 25 jaar de specialist op het gebied van
aanleg en onderhoud van creatieve tuinen.

Volg ons op **facebook**

www.facebook.com/groencentrum.biesland

of kijk op

www.groencentrumbiesland.nl

Cannerweg 262, 6213 BL, Maastricht, tel. 043-3250421

_ Werkgroep Vogels

Vogelaars op de golfbaan

Aan de rand van het Schweibergerbos ligt een prachtig natuurterrein waar vogelaars hun hart kunnen ophalen. Je zou het niet direct verwachten, maar hiermee wordt de golfbaan van de Limburgse Golf- en Countryclub Wittem bedoeld. In 2013 ging hier het project 'Committed to Birds' van start, een gezamenlijk initiatief van de Nederlandse Golffederatie en Vogelbescherming Nederland. Dit project beoogt de golfbanen in Nederland aantrekkelijker te maken voor vogels en het beheer van die terreinen te verduurzamen. Niet alleen vogels, maar ook andere dieren en planten zouden ervan moeten profiteren.

De golfbaan in Wittem was één van de 7 pilotbanen van dit project. Er kwamen richtlijnen voor een vogelvriendelijk en duurzaam beheer van het hele golfterrein en vervolgens ging de vogelcommissie van de golfbaan aan de slag met het ophangen van nestkasten en voedersilo's voor de vogels. Dat leidde al meteen tot resultaten. Mezen, Boomklevers en Vinken komen gretig op de voedersilo's af en nog leuker is, dat ook de nestkasten al meteen goed bezet werden. Kool- en Pimpelmezen gingen er in nestelen en ook de Spreeuwen namen de voor hun bestemde nestkasten in gebruik. Daarmee sneed het mes van twee kanten: niet alleen de Spreeuwen worden geholpen, in hun jacht op voedsel voor de jongen, wordt de grasmat vrij van emelten en engerlingen gehouden. Een mooi voorbeeld van duurzaam ecologisch beheer. Het vogelvriendelijk beheer beperkt zich overigens niet tot het aanbieden van voer en nestruimte. Ook de manier en het tijdstip waarop de hagen worden gesnoeid is afgestemd op de vogels.

Bij alle inspanningen voor een vogelvriendelijker en duurzamer golfterrein worden ook natuurorganisaties uit de omgeving nadrukkelijk betrokken. En zo kwam de vogelwerkgroep van IVN Maastricht in beeld. Via Vogelbescherming Nederland werd er contact gelegd met leden van onze vogelwerkgroep.

We gingen er op bezoek op één van onze maandelijkse excursies en werden meteen enthousiast. We hebben daarop een excursie en lezingen verzorgd samen met en voor de golfers en sinds die tijd doen we ook jaarlijks mee aan vogeltellingen. Elk voorjaar worden er drie vogeltellingen gehouden in de vroege ochtenduren, net na zonsopgang.

Samen met leden van de vogelcommissie van de golfers lopen we een ronde over het terrein en we noteren dan alle soorten die we waarnemen. We doen dit nu al zes jaar op rij en in januari van dit jaar hebben we voor het eerst ook een wintertelling gehouden. Met de resultaten wordt gevolgd of de vogels ook daadwerkelijk profiteren van de beheersmaatregelen.

Die tellingen leveren vaak verrassingen op. Zo ontdekten we dat er 4 soorten spechten op de golfbaan voorkomen: de Grote bonte-, de Middelste bonte-, de Groene- en de Zwarte specht. Van de Middelste bonte specht hebben we zelfs kunnen vaststellen waar hij zijn nestholte had. De Zwarte specht hadden we al verschillende keren gehoord en onlangs in de winter hebben we hem ook met eigen ogen kunnen zien. Heel bijzonder was de keer dat we een paartje Rode wouw zagen vlakbij de baan en ook de Raven die we een paar jaar geleden zagen, waren een verrassing. Golfers zien die Rode wouw vaker terwijl ze aan het golfen zijn. Het was leuk te merken dat ook golfers warm lopen voor vogels. Bij onze telrondes is altijd een flinke groep golfers aanwezig, ondanks het vroege tijdstip.

foto: Laurens Schaddelee

Na 6 jaar tellen staat de teller nu op ongeveer 60 soorten. Teveel om hier allemaal op te noemen. Uiteraard zijn dat bijna allemaal bosvogels. Voor ons vormen de zangvogels altijd het hoogtepunt van zo'n telling. Wanneer we 's morgens om 6 uur in de schemer aankomen op de parkeerplaats, worden we al meteen overspoeld door vogelzang. Een genot om naar te luisteren, maar voor de vogeltellers ook een hele puzzel. Vogelaars die op jacht zijn naar mooie waarnemingen, moeten beslist eens een bezoek brengen aan de golfbaan. Er loopt een wandelpad over het terrein en sinds 2019 zijn er een viertal informatieborden geplaatst waarop uitleg wordt gegeven over de flora en fauna van het terrein. Er is ook een café/restaurant waar onder het genot van een kop koffie gekeken kan worden naar de vogels die zich buiten voor het raam tegoed doen aan de vetbollen. En vergeet vooral ook niet om even in het logboek te kijken welke vogels er door de bezoekers gezien zijn.

[Henny Kloosterboer/René Pirson]

24, 25 en 26 januari - Nationale Tuinvogeltelling

Gewoon in de natuur vogels kijken, soorten op naam brengen, aantallen tellen, gedrag observeren... iedere vogelaar heeft zo zijn eigen passie en voorkeur. Maar de Nationale Tuinvogeltelling is voor ons als werkgroep Vogels van IVN Maastricht toch altijd een bijzondere gebeurtenis. Georganiseerd door Vogelbescherming Nederland en Sovon Vogelonderzoek vormt deze telling het grootste Citizen Science project van Nederland. Jaarlijks tellen tienduizenden mensen de vogels in hun tuin en leveren zo een momentopname van de aantallen vogels die in Nederlandse tuinen aanwezig zijn. In combinatie met de resultaten van andere jaren en met andere tellingen levert dit een beeld van de ontwikkelingen in het belang van tuinen voor vogels.

Tijdens de maandelijkse bijeenkomst op dinsdagavond discussiëren we over de manier waarop je hoort te tellen en je gegevens hoort in te voeren. Er zitten binnen onze werkgroep nogal wat verschillen in aanpak:

- 1) Vast tijdstip, half uur tellen en meteen ingeven wat je hebt gezien. Ook als dat niets is. Geen resultaat is óók resultaat.
- 2) Half uur tellen, wachten. Nog een keer een half uur tellen. Desnoods nog een keer. Eindelijk wat meer soorten? Fijn, dan gaan we die telling ingeven.
- 3) Half uur tellen, wachten. Hé, daar is toch die roodborst die ik elke dag zie! Die kan er nog wel bij. En kijk, twee uur later is daar ook het koppel Turkse tortels. Die móéten er ook bij, want die zie ik bijna dagelijks. Telling ingeven mét de twee soorten die buiten de tijd gezien zijn.
- 4) Half uur tellen op dag één. Ingeven. Half uur tellen op dag twee. Weer ingeven. En dan kan dag drie er ook nog bij. Drie tellingen in één tuin.

En zo zijn er nog enkele varianten te bedenken. We praten ook over hoe Vogelbescherming Nederland en Sovon dan omgaan met die gegevens. Worden verdachte tellingen gecontroleerd? Bijzondere soorten bekeken? Worden fouten eruit gefilterd? En in hoeverre dan? Als burens tellen, hoe weet je dan of het om dezelfde vogel gaat of juist niet? Allemaal heel interessant en vooral ook leuk om als vogelaars onder elkaar over te praten en na te denken!

De eerstvolgende bijeenkomst na de telling zetten we onze resultaten op een rijtje. De top 10 van onze werkgroep (links) en de Nederlandse top 10 (rechts, met erachter de score van 2019). Het gaat hier om absolute aantallen, niet om welke soorten in de meeste tuinen zijn gezien.

1. Koolmees	1. Huismus	(1)
2. Pimpelmees	2. Koolmees	(2)
3. Vink	3. Pimpelmees	(5)
4. Huismus	4. Kauw	(6)
5. Houtduif	5. Merel	(4)
6. Merel	6. Vink	(3)
7. Roodborst	7. Turkse tortel	(7)
8. Ekster	8. Houtduif	(8)
9. Groenling	9. Roodborst	(9)
10. Zwarte kraai	10. Ekster	(10)

Geen enorme verschillen dus. Opvallend is dat de Kauw in de Nederlandse top 10 op nummer vier staat, terwijl die in onze WGV top 10 niet eens voorkomt. Ook de Turkse tortel redt het niet in de plaatselijke top 10. De Groenling en de Zwarte kraai zijn echter in de Nederlandse top 10 niet te vinden. Volgens Vogelbescherming Nederland viel vooral op dat er veel Pimpelmezen geteld werden dit jaar.

Mocht je nog nooit meegedaan hebben met de Nationale Tuinvogeltelling, dan is het een echte aanrader. Het is leerzaam, ontspannend en spannend tegelijk.

Kijk op www.tuinvogeltelling.nl voor de resultaten van dit jaar en voor leuke tips en tricks ter voorbereiding van de telling van 2021!

[Janneke Ackermans]

29 februari - Schweibergerbos

Voor onze excursie op deze schrikkel dag in februari hadden we gekozen voor het Schweibergerbos bij Mechelen. Het waaide hard maar het was droog en niet echt koud. Onder leiding van Henny en René gingen we, 14 dappere vogelaars sterk, richting de Geul. Daarna bergop door het Schweibergerbos, rakend aan de golfbaan van Wittem. Henny en René doen op deze golfbaan in overleg met de golfers regelmatig vogelinventarisatieronden waarbij leuke soorten worden gescoord zoals bijvoorbeeld de Zwarte specht.

Rode wouw

Vandaag diverse niet alledaagse waarnemingen en ook het totale aantal gescoorde soorten (34) was zo vroeg in het jaar zeer positief. Onderweg enkele leerzame discussies gevoerd naar aanleiding van hetgeen we zagen of hoorden.

We scoorden: Aalscholver, Blauwe kiekendief (vrouw), Blauwe reiger, Boomklever, Boomkruiper, Buizerd, Ekster, Gaai, Geelgors, Glanskop, Grote bonte specht, Havik, Heggenmus, Houtduif, Huismus, Kauw, Koolmees, Koperwiek, Kraanvogel, Kramsvogel, Merel, Pimpelmees, Rode Wouw, Roodborst, Spreeuw, Torenvalk, Turkse Tortel, Vink, Wilde Eend, Winterkoning, Witte kwikstaart, Zanglijster, Zwarte kraai.

Al met al een zeer geslaagde uitstap die we zoals gebruikelijk afsloten met koffie en lekkere vlaai bij de lokale horeca.

[Nico Wetzels]

7 maart - Zoektocht naar de Blauwvleugeltaling

Zaterdagochtend 7 maart 2020 om 9.00 uur arriveer ik op de Bosscherweg. Hier vertoeft al enkele weken een Blauwvleugeltaling. Tijdens een van de bijeenkomsten van de Werkgroep Vogels van IVN Maastricht had ik reeds filmpjes gezien van dit 'speciale' (zie deze links voor wie nieuwsgierig is, met dank aan Hans van den Boorn: <https://youtu.be/BvOKH6v-p5M> en <https://youtu.be/UqVxWbkjs9s>). Ik ben benieuwd of ik hem ga scoren? Het weer is fantastisch, zeker na alle regen van de afgelopen maanden! De zon schijnt en het is super helder, dus ideaal om vogels te spotten. Ik heb mijn telescoop thuis gelaten... was dat wel verstandig? Ik begin te twijfelen, maar ja, nu maar het beste ervan maken. Ik start mijn wandeling vanaf 'de waterval', waar ik twee Dodaars zie; wat een mooi begin. Vervolgens scan ik 'het grote water': Wilde eend, Knobbelzwaan en Grote Zaagbekken. Ik ben niet zeker van die laatste, met de kijker is het n  t te ver weg. Geen spoor van de Blauwvleugeltaling. Ik loop verder, ondertussen het water en de begroeiing afspurend. Geen Blauwvleugeltaling. Wat ik wel zie: Bergeend, Krakeend, Nijlgans, Aalscholver, Grote Canadese gans, Grauwe gans. Dat zijn al heel wat soorten en ik ben pas net begonnen met mijn wandeling. Het pad loopt langs de woonboten. Een andere omgeving; hier groeien bomen en struiken en dus kans op andere soorten. Naast mijzelf zijn er nog twee andere vogelaars aanwezig. Zij waren slimmer: ze hadden hun telescoop w  l meegenomen. Wat hebben ze in hun scoop? Ik volg hun kijkrichting en zie een Geelgors in een elzenboom. Voor ons een redelijk ge-

wone waarneming, maar voor de collega-spotters niet, blijkt achteraf. De collega's komen dichterbij en vragen aan mij: "heb je hem al gezien?". "Bedoel je de Blauwvleugeltaling?", vraag ik. "Ja, de BVT". "Nee", is mijn engszins teleurgestelde antwoord. Meestal betekent dit 'wij hebben hem wel gezien' en jawel, ik krijg zelfs foto's te zien. Dat is hoopgevend! Dan hebben we het even over de Geelgors. Voor de Kalmthoutse spotters toch een bijzondere waarneming. Ik wens ze een fijne dag en vervolg mijn route. Rondom de vegetatie van de woonboten spot ik meer zangvogels: Vink, Tjiftjaf, Koolmees, Pimpelmees, Winterkoning, Roodborst, Heggenmus en Zwarte kraai. Maar ook Kokmeeuw, Waterhoen en Meerkoet. De Kalmthoutse vogelaars hadden de Blauwvleugeltaling gespot aan de 'andere kant' van het water, dus bes-

luit ik die richting uit te gaan. Hé, daar hoor ik het bekende "piet, piet!" van de 'Malle Piet' en jawel, het is een koppel Scholeksters. Ik scan het water verder af: twee Casarca's, ook heel leuk! Maar geen Blauwvleugeltaling.... Scannen, scannen, scannen, niets te zien. Waar zit die verstopt? Helaas. Ik besluit terug te gaan naar mijn auto. Onderweg spot ik nog verschillende andere soorten: Zwarte kraai, Rietgors, Huismus, Ekster, Blauwe reiger, Torenvalk en jawel, Grote zaagbekken. Deze heb ik nu duidelijk in beeld. Maar geen Blauwvleugeltaling! Ik realiseer me nu wel dat ik heel veel soorten in een korte tijd heb gezien. Zo'n 30 soorten in een uur! Wat een geluk, niet? Geen Blauwvleugeltaling, maar mijn conclusie is: enjoy birding! [Frank Mommers]

In de Kijker

_ Hans van den Boorn

Vertel eens over jezelf, wie ben je en wat doe je?

Mijn naam is Hans van den Boorn. Ik ben 65 jaar oud en geboren in de mooie plaats Eijsden. In mijn jeugdjaren was ik veel langs de Maas te vinden, vooral vissen vond ik leuk en dat allemaal met heel eenvoudig (zelfgemaakt) vismateriaal. In de jaren 60 en 70 van de vorige eeuw waren er in Eijsden en omgeving heel veel weilanden met hoogstam fruitbomen. De uitbreiding met nieuwe woonwijken had toen nog nauwelijks

plaatsgevonden. Dat gaf dan ook een mooie gelegenheid om volop in de natuur te ravotten. De gebieden langs de Maas, het Savelsbos en het gebied van de 'Zeven Heuvelen' werden dan ook vaak bezocht. Van jongs af aan buiten zijn is dus met de paplepel ingegeven waarbij mijn ouders hier een heel sterke bijdrage aan hebben geleverd. Zij beiden konden ook geweldig genieten van het buiten zijn. Van mijn ouders heb

ik ook de liefde voor de vogels mogen ontvangen. Thuis hadden wij een volière met zangvogels, in die tijd bij veel gezinnen gebruikelijk. Aan beide kanten van de familie waren veel vogelliefhebbers. Na mijn middelbare school, HBS-B, ben ik gaan studeren en na het vervullen van mijn militaire dienstplicht bij de Koninklijke Marechaussee ben ik verder betaald gaan studeren bij de Belastingdienst om boekonderzoeken bij (grote) bedrijven te doen. De laatste 15 jaar van mijn werkzaamheden zijn veelal van analytische aard geweest op fraudegebied, al dan niet in combinatie met justitiële onderzoeken. Begin 2018 ben ik met vervroegd pensioen gegaan. Tot een jaar of 15 geleden ben ik verder nauwelijks bezig geweest

met vogels kijken, maar de slapende belangstelling voor vogels is nooit verdwenen en kwam opeens sterk naar voren in mijn gesprek met een collega die tevens lid is van de Heemkundevereniging Grueles te Gronsvelt, ook de geboorteplaats van mijn vader. Met de vogelgroep van die vereniging ben ik regelmatig zondagochtend op pad geweest om vogels te kijken. Ook nu doe ik dat nog met enkele mensen; ik ben zelf ook sinds die periode lid van deze heemkundevereniging. Het is ook de periode geweest van jonge opgroeiende kinderen in ons gezin en dat betekende dan ook dat het vogelskijken weer op een heel laag pitje kwam te staan. Maar wat in het vat zit verzuurt niet en dat bleek heel sterk toen het pensioen in zicht was. Vanaf begin 2017 ben ik dan ook me steeds meer met vogels gaan bezighouden en ben er nu vaak zelfs meerdere dagen per week mee actief. Naast de hobby vogels heb ik ook andere grote hobby's,

zoals wielrennen, zelf actief maar ook (internationale) wedstrijden bezoeken en bekijken. Wandelen (vaak zelf uitgezette tochten) samen met mijn vrouw Josien, is ook een grote hobby. Je raadt het al, ik verveel me niet na mijn pensionering en heb zelfs af en toe het idee dat ik tijd te kort kom om al deze hobby's te kunnen verwezenlijken. Het is nog zoeken naar een juiste balans.

Hoe lang ben je lid van de WGV en waarom ben je destijds lid geworden?

Omdat ik wat meer theoretische achtergrond/informatie wilde hebben van vogels, heb ik in 2007 met veel plezier bij Henny en René de Basis cursus Vogels gevolgd. Door deze cursus word je onder andere je veel meer bewust van de vele determinatiekenmerken/verschillen tussen de vogels. Het is dan ook in die periode geweest dat ik lid ben geworden van IVN Maastricht en meer bepaald de Werkgroep Vogels, afgekort WGV. Bovendien vond en vind ik het nog steeds heel prettig om met anderen over deze hobby te praten en ervaringen uit te wisselen; een WGV is daar dan ook een mooie gelegenheid voor. De laatste drie jaar bezoek ik dan ook met enige regelmaat de maandelijkse bijeenkomsten en excursies van de WGV.

Welke activiteiten doe je allemaal op vogelgebied?

Op dit moment ben ik met meerdere activiteiten bezig op vogelgebied. Ik zal dit toelichten. Binnen de WGV het regelmatig bijwonen van de maandelijkse bijeenkomsten en het deelnemen aan de excursies. Tijdens deze bijeenkomsten laat ik geregeld enkele filmpjes zien die ik in het veld heb gemaakt. Deze filmpjes maak ik veelal met een mobiele telefoon die met een adapter op de telescoop (Meopta) wordt geklemd. Voorwaarde is wel dat de vogel stil zit (wat beweging of doorzwemmend kan nog) want anders is dit met een telescoop niet te doen. In andere situaties, een vliegende vogel of als de vogel tamelijk kort bij zit dan film ik met een eenvoudige Canon Power Shot SX 720 HS. Thuis kan ik met filmsoftware nog een en ander bewerken. Een jaar geleden heb ik op twee maandelijkse winterbijeenkomsten een (Powerpoint-) presentatie verzorgd over Zaagbekken (een vrij kleine tot grote duiker) die als wintergast hier aanwezig zijn. Voor de liefhebber (en een beetje reclame mag wel): ik plaats veel van deze filmpjes ook op mijn YouTube-kanaal en je kunt deze dan zoeken op mijn naam of de afkorting "H vd B". Op Twitter heb ik ook een account met de naam "Genieten van vogels en natuur". Ik doe in mijn eentje de MUS (Meetnet Urbane Soorten)-telling van SOVON in een gebied van Maastricht-West. Dit betreft 2x een ochtendtelling en 1x een avondtelling in het voorjaar.

Naast mijn lidmaatschap van IVN Maastricht ben ik ook lid van Vogelwacht Limburg, vogelwerkgroep Maastricht. Ik doe hier mee aan de maandelijkse (september t/m april) watervogeltellingen. Het telgebied is onderverdeeld in vier gedeelten. Ook aan het BMP (Broedvogel Monitoring Project)-tellinggebied Kleine Weerd doe ik mee. Deze beide tellingen worden eveneens gecoördineerd door SOVON.

Met diverse groepjes (maar ook vaak alleen) ga ik regelmatig op pad om naar vogels te kijken, afwisselend watervogels en zangvogels. In Zuid- en Midden Limburg zijn meerdere gebieden reeds door mij, meer dan eens, bezocht. Dit geldt evenzo voor Belgisch Limburg, waarbij de focus daar met name ligt op watervogels. In januari en februari 2020 ben ik met twee andere vogelaars, van 's morgens vroeg tot 's avonds laat, naar Zeeland (Schouwen-Duiveland) geweest. Een ware belevenis! Bijna al mijn waarnemingen leg ik vast via de website waarneming.nl, al dan niet aangevuld met enkele foto's en een linkje naar een YouTube-filmpje. Ik gebruik deze site ook als een soort archief van alle, door mij, gedane waarnemingen. Met wat computertoepassingen maak ik hier dan Excel-overzichten en PDF-bestandjes van zodat ik gemakkelijk en overzichtelijk kan terugkijken naar mijn waarnemingen.

Wat is je mooiste vogelervaring tot nu toe?

Dat is een heel lastige vraag. Zoals ik al eerder aangaf is mijn echte serieuze start met vogels kijken ergens eind 2016/begin 2017 begonnen. Nu, na drie jaren redelijk intensief hiermee bezig te zijn, heb ik het gevoel dat ik vaak heel mooie vogelervaringen heb omdat er nog steeds (water)vogels zijn die ik voor het eerst zie of hoor en dan is het echt in je vingers knippen van wow! In vogeljargon een "LIFER" genoemd. Zo zijn de twee Waterspreeuwen (in één beeld met de verrekijker) die ik twee jaar geleden zag zitten/foerageren aan de Rur in de Duitse Eifel voor mij nog steeds een bijzonder moment. Maar dat geldt ook voor de "lifers" Middelste Bonte Specht en Kleine Bonte Specht afgelopen januari in het Schweibergerbos, de IJseenden en de meer dan 200 Middelste Zaagbekken bij de Brouwersdam. Ik kan zo nog wel even doorgaan en doe hierbij vele vogels te kort door ze niet te noemen. Maar ja, zo is het nu eenmaal, wat wel zeker is dat het steeds opnieuw weer genieten is en dat geeft zo veel energie en vreugde.

Wat vind jij de mooiste vogel die in Nederland voorkomt en waarom?

We hebben in Nederland heel veel mooie kleine en grote vogels. Of het nu water-, zang- of roofvogels zijn ze hebben allemaal hun unieke schoonheid die afhankelijk van de

weersomstandigheden, weinig of veel licht, zonneschijn of geen zonneschijn enz. goed of minder goed tot zijn recht komt. Op de vraag wat ik de mooiste vogel vind die in Nederland voorkomt is een haast niet te geven antwoord maar ik zal deze vraag beantwoorden op basis van de hiervoor gegeven indeling. Bij watervogels steekt de IJsvogel er stevig bovenuit, zeer zeker als de zon hem goed in het vizier heeft en hij rustig kijkend/jagend op een takje boven het water zittend op zijn visje zit te azen. Bij de zangvogels is het de Geelgors, en dan met name het mannetje, en als hij daarbij ook nog de Vijfde Symphonie van Beethoven zingt staat deze bij mij hoog op de ranglijst. Bij de roofvogels springt de Visarend (een zomergast) er duidelijk bovenuit. Zijn vaak scherpe zwart/wit kleurcontrasten in vele aanzichten, de manier van jagen en duiken zijn zo mooi en imponerend dat hij bij mij weinig concurrentie zal ondervinden.

Motto (al dan niet op vogelgebied)

Geniet van al datgene wat je mooi vindt, of dat nu in de natuur is of in je eigen omgeving, gezin of met vrienden en bekenden. Kijk niet te ver vooruit maar doe nu de dingen die je wilt doen (als het kan) en stel niet uit tot later want later zou wel eens niet kunnen komen. Het Coronavirus drukt ons met de neus op de feiten en dwingt ons ook om eens goed na te denken en te kijken hoe we naar de toekomst toe ook als mensen verder kunnen leven op deze aarde. Hopelijk kunnen we straks weer een langdurige frisse neus ophalen in de ons omringende natuur en genieten van alle pracht aan bloemen en planten en in het bijzonder de vele mooie, zingende vogels en prachtig dobberende/zwemmende watervogels.

[Hans van den Boorn]

Huiszwaluwen tellen en beschermen

Huiszwaluwen zijn mooie vogels met een boeiende leefwijze. Elk jaar maken ze een lange reis om hier te komen broeden. Vanaf mei tot september zijn ze hier, de rest van het jaar brengen ze in Afrika door. Van hun leefwijze daar, is nog maar weinig bekend. Maar van hun leefwijze hier is wel veel bekend, want in het broedseizoen zoeken ze juist de nabijheid van mensen op. We kunnen daardoor hun broedcyclus op de voet volgen. Huiszwaluwen zijn echte stadsvogels die hun nesten meestal aan gevels van huizen en boerderijen bouwen. Ze plakken hun nestje vlak onder een dakrand, liefst tegen een witte achtergrond. In tegenstelling tot boerenzwaluwen bouwen huiszwaluwen hun nest altijd tegen de buitenkant van een huis. Ze zijn daardoor altijd goed zichtbaar en dat draagt bij aan hun populariteit. Als ze eenmaal beginnen met een nest, zijn hun acti-

viteiten op de voet te volgen. Het begint ermee dat het nest wordt gebouwd. Soms is dat een nieuw nest en soms ook wordt een oud nest van het jaar daarvoor opgeknapt. Maar er wordt altijd gebouwd, ze betrekken maar heel zelden een kant-en-klaar nest. Je ziet ze dan op vochtige plekken modder verzamelen om die in kleine bolletjes tegen de gevel te plakken. Zo wordt bolletje voor bolletje een nestje gebouwd met alleen aan de bovenkant een kleine opening. Later als er jongen zijn, is heel goed te zien hoe de

ouders aan de nestrand komen hangen om ze te voeren. Als de jongen al wat groter zijn, zie je soms nieuwsgierige kopjes over de nestrand hangen om de wijde wereld buiten het nest te verkennen.

Huiszwaluwen zijn kolonievogels. Ze broeden altijd in groepen bij elkaar. Soms zitten er wel tientallen nesten op een rij. In Maastricht zijn een paar broedkolonies van huiszwaluwen te vinden: in Heugemerveld, bij de Enci, in Oud Caberg en in Amby. Ook in Borgharen en Itteren zitten huiszwaluwkolonies. Het aantal bezette nesten in een kolonie wordt elk jaar geteld door vrijwilligers die hun telgegevens doorgeven aan Sovon. In Maastricht zijn enkele IVN-ers actief als huiszwaluwteller en ook de Vogelwacht telt een paar huiszwaluwkolonies in Maastricht. Door het aantal bezette nesten te tellen weten we ongeveer hoeveel huiszwaluwen er elk jaar hier rondvliegen. Dit zegt niet

veel over exacte aantallen, maar wel bieden die gegevens inzicht in de trend over een langere periode. Zo weten we dat sinds 1970 het aantal huiszwaluwen dat in ons land broedt, dramatisch is afgenomen, maar dat die afname ook weer gestopt is en dat het aantal de laatste jaren vrij stabiel is.

Vanaf 2002 tel ik de huiszwaluwkolonie in Heugemerveld. In een vijftal straten en pleinen zitten de laatste jaren rond de 60 nesten. Het ene jaar wat meer, het andere jaar wat minder. Toen ik samen met Janet, in 2002 begon te tellen, waren dat er veel minder, nl. zo'n 35. Later liep dat aantal op tot gemiddeld zo'n 70 nesten in de jaren tussen 2006 en 2010. Daarna werden het er weer minder. De laatste jaren zitten we op gemiddeld zo'n 60 nesten. Dit jaar telden wij er 57, vorig jaar waren dat er 63. De nesten zitten allemaal onder de overstek aan de kopse kant van de huizen, meestal vlak onder de

nok. Soms worden ook de dwarsbalkjes daaronder benut. In tegenstelling tot hun gewoonte bouwen ze hier hun nesten tegen een bruine achtergrond. Blijkbaar zijn er lokale verschillen in bouwstijl bij de huiszwaluwen.

Huiszwaluwen tellen is een leuke bezigheid, niet alleen omdat het gedrag van de huiszwaluwen zo mooi te zien is, maar ook omdat het tellen van de zwaluwen altijd leidt tot leuke contacten met buurtbewoners. Uiteraard heb je wat uit te leggen als je in een woonbuurt met een verrekijker naar huizen loopt te gluren. We maken er dan ook altijd werk van uit te leggen wat we aan het doen zijn. Dan blijkt dat veel buurtbewoners op hun zwaluwen gesteld zijn. Ze weten ons altijd wel te melden of hun 'huisgenoten' er weer zijn. Anderen zijn minder gecharmeerd van de poepjes op de stoep of op de gevel, maar altijd maken de huiszwaluwen de tongen los. En als je al bijna 20 jaar telt, zoals ik, word je ook herkend. Nadat Janet gestopt was met tellen en Frank als nieuwe telgenoot meeliep, werd ook die wisseling opgemerkt. Ook kinderen zijn soms nieuwsgierig en ooit sloot een groepje zich spontaan bij ons aan om mee te tellen.

Tot slot nog een leuke anekdote:

*Naast IVN-er ben ik ook vrijwilliger bij Vogelbescherming als stadsvogeladviseur. Daar was een vraag binnen gekomen van Suus uit Klein Welsden die enkele huiszwaluwnesten aan de gevel van haar boerderij had, waarvan één nest was afgeval-
len met jongen en al. Wat nu te doen, zo luidde de vraag. Suus had zelf al een nood-
voorziening getroffen en vroeg of de stadsvogeladviseur nog tips had. Zelf had ze
heel slim een kunstnest gemaakt van een handdoek waarin voorzichtig de 3 jonge
vogeltjes, die oorspronkelijk in het nestje zaten waren terug geplaatst. Dit "kunst-
nest" had ze op een hoge heg onder de oorspronkelijke nestplek gelegd, in de hoop
dat de ouders hun jonkies op deze plek zouden vinden en verder voeren.*

*Een paar dagen later ontving ik haar verhaal over de goede afloop van deze red-
dingsactie: "Goed nieuws! Ze hebben het alle drie gered :-).*

*Zaterdag ging de eerste het nest uit. Hij zat al een dag op de rand van het geknut-
selde nestje van handdoeken en kreeg telkens het meeste voer van de ouders. Deze
was ook beduidend groter en forser dan de andere twee. Hij sprong zaterdag ineens
vanaf het nestje op de grond en werd daar nog paar uurtjes gevoerd door de ouders
omdat hij bleef kwetteren. Daarna is hij gevlogen.*

De andere twee bleven wat achter en hielden zich diep verscholen in de handdoek. Twee nachten hebben we het nestje naar binnen gehaald vanwege regenbuien en 's ochtends weer terug geplaatst. Overdag werden ze gevoerd. Ze waren niet zo levendig als de eerste dus ik wist niet of dat ging goedkomen. Dinsdag kwam er wat meer leven in en zagen we af en toe een kopje en vleugeltjes boven de handdoek uit steken. Gisteren is nr. 2 gevlogen, dat ging zo snel dat we het gemist hebben en nr. 3 deed gisterenavond een poging maar leek iets aan zijn pootje te hebben. Hij vloog een paar keer in de bloembakken. Ik heb hem toch maar voor de nacht terug geplaatst in de handdoek en hij is vanochtend na wat voeding van zijn ouders ook weggevlogen."

Groeten, Suus

Eind goed al goed. Dankzij deze oplettende en zorgzame bewoners van een huiszwaluwenpand liep dit verhaal goed af. De jonge zwaluwen waren het slachtoffer geworden van het droge voorjaar. Door de droogte in de periode van nestbouw hebben nogal wat huiszwaluwen geen goed bouw materiaal kunnen vinden, met als resultaat dat er op verschillende plaatsen nesten zijn afgevallen. Deze zwaluwen hadden het geluk dat hun nest op een afgesloten binnenplaats van een boerderij was gebouwd. Aan de gevel van een huis in de stad was dit ongetwijfeld slechter afgelopen.

[Henry Kloosterboer, met dank aan Suus Fouraschen]

Bie dur Lei

(Châlet D'n Observant)

Midden in de ENCI-groeve ligt het infocentrum 'Bie dur Lei' (Châlet D'n Observant) met een prachtig terras waar het heerlijk toeven is.

Geniet van het fantastische uitzicht op de Observant, de visvijver en de nog in bedrijf zijnde ENCI-groeve met haar adembenemende kalkwanden.

Of beklim de trap naar het spectaculaire uitzichtplatform.

Binnen is er een doorlopende informatiefilm over het 'Plan van Transformatie ENCI-gebied', waar beheerder Lei Bellefroid u trouwens alles over kan vertellen.

Het is niet alleen een plek om lekker uit te rusten onder het genot van een hapje en een drankje, maar ook het vertrekpunt van o.a. een fotospeurtocht, prachtige wandelingen (5-25 km) en fietstochten. Deze zijn gratis te verkrijgen.

De kinderen kunnen gratis op zoek naar fossielen in mergelblokken.

Met hamer, helm en veiligheidsbril wordt het een spannend avontuur.

Voor de grote avonturiers zijn er rondleidingen door de ENCI-groeve.

In de vijver kan gevist worden en als u met een groep een op-maat-gesneden excursie of activiteit zou willen, kan dat geregeld worden.

Bie dur Lei is het hele jaar door geopend
op woensdag en donderdag van 12.00 tot 17.00 uur,
op vrijdag, zaterdag en zondag van 11.00 uur tot 18.00 uur.

Adres: Lage Kanaaldijk 117, 6212 NA Maastricht

e-mail: chaletobservant@gmail.com

website: www.chaletobservant.nl

Lid worden?

Wilt u samen met ons de natuur van dichtbij beleven? Geef u dan op als lid van IVN, waarvan de afdeling IVN Maastricht onderdeel is.

U bent dan lid van IVN en aangesloten bij de afdeling IVN Maastricht.

CONTRIBUTIE 2020	€
IVN-lid (en aangesloten bij afdeling Maastricht) incl. tijdschrift 'Mens en Natuur' (4x) + afdelingsblad 'Humus' (3x)	24,-
IVN-lid + abonnement 'de Natuurgids' (8x per jaar)	39,50
Huisgenoot- of Jeugdlid	5,-

Aanmelden bij

Secretaris Carlo Poolen - Trichtervogdenstraat 70, 6223 CT Maastricht.
Tel: 043-3626261. E-mail: ivn.maastricht@home.nl

Contributie overmaken naar:

ING Bank rekeningnr. NL05 INGB 0002 4052 39 van IVN afdeling Maastricht, met vermelding van uw N.A.W. gegevens.

Donaties

Wilt u geen lid van onze vereniging zijn, maar ons wel financieel steunen? Dat kan! Maak minimaal € 15,- over op bovenstaande rekening onder vermelding van: donatie. U ontvangt dan 3x per jaar ons afdelingsblad 'Humus'. U heeft geen stemrecht en u krijgt geen korting op IVN-cursussen en andere IVN-activiteiten.

Adverteren in Humus

De kosten voor 1 jaar (3 nummers) adverteren, bedragen:

zwart/wit: ¼ pagina € 25,-; ½ pagina € 50,-; 1 pagina € 75,-

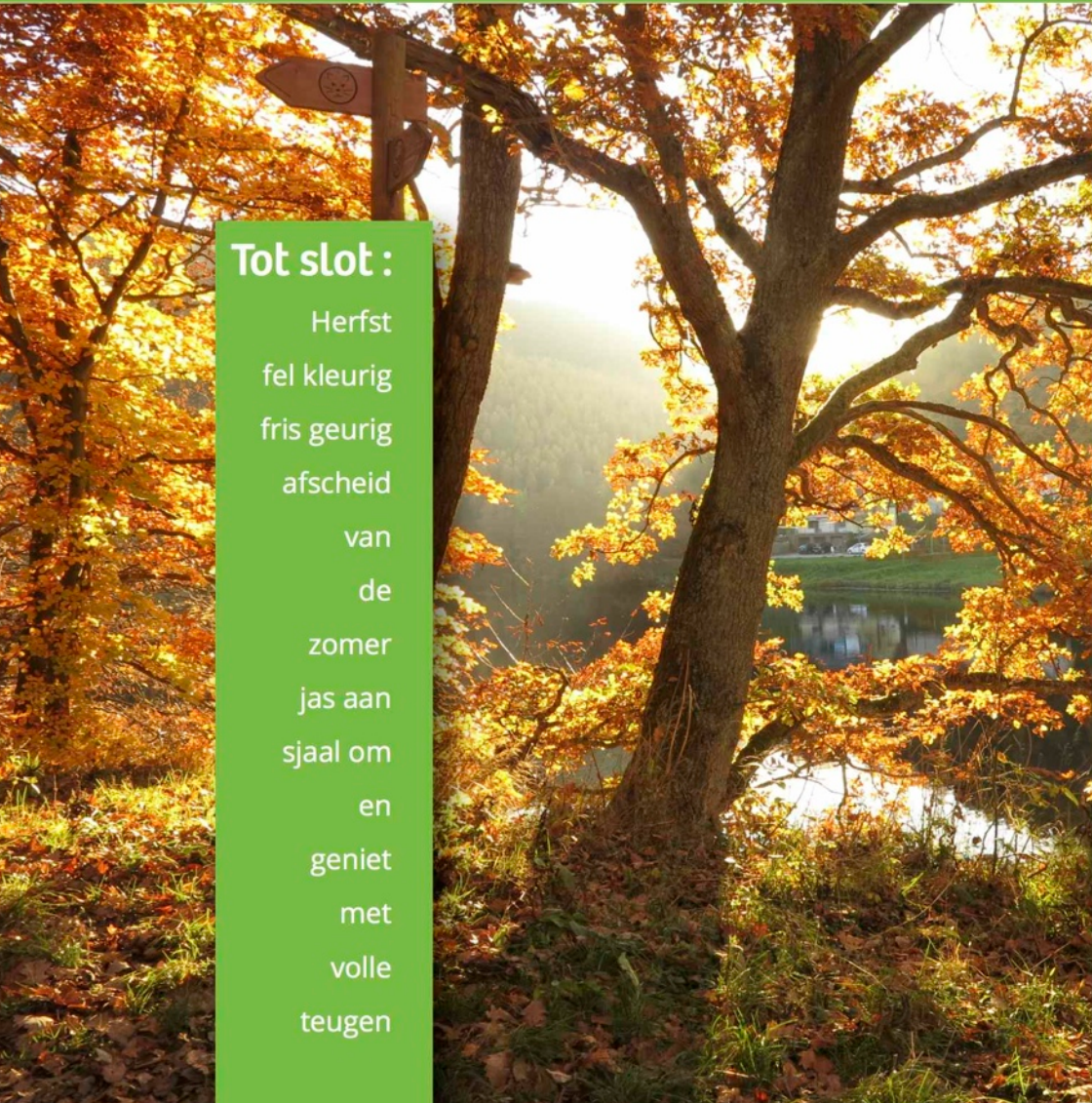
full colour: ¼ pagina € 37,50,-; ½ pagina € 75,-; 1 pagina € 112,50

Kopij voor Humus 108 (verschijnt januari 2021)

Aanleveren uiterlijk 16 november bij Chris van den Ende,
e-mail: chris.vandenende53@gmail.com

Redactie Humus: Chrit Merckelbagh, Tineke & Wil de Jong, Chris van den Ende

Humus komt 3 keer per jaar uit met een oplage van 350 ex.,
het voorjaarsnummer heeft een oplage van 400 ex.

Tot slot :

Herfst
fel kleurig
fris geurig
afscheid
van
de
zomer
jas aan
sjaal om
en
geniet
met
volle
teugen